

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Ručení a zástavní právo v obchodní praxi

Liability and lien in business practice

Student:	Renáta Lukešová
Vedoucí bakalářské práce:	Mgr. Damian Czudek

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání bakalářské práce

Student: **Renáta Lukešová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208R011 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: **Ručení a zástavní právo v obchodní praxi**
Liability and Lien in Business Practice

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Význam zajištění obchodních závazků
 3. Ručení
 4. Zástavní právo
 5. Praktické využití ručení a zástavního práva
 6. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

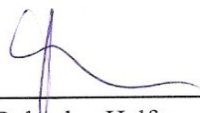
FALDYNA, František, Jan HUŠEK a Tomáš POHL. *Zajištění a zánik obchodních závazků*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2007. 236 s. ISBN 978-80-7357-154-2.
PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. Praha: ASPI, 2009. 340 s. ISBN 978-80-7357-444-4.
ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Přehled judikatury ve věcech zajištění závazků*. Praha: ASPI, 2007. 236 s. ISBN 978-80-7357-245-7.

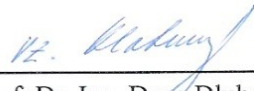
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Pavel Severin**

Datum zadání: 25.11.2011
Datum odevzdání: 11.05.2012

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně“.

V Ostravě dne 11. 5. 2012

.....
Renáta Lukešová

OBSAH

1	Úvod.....	6
2	Význam zajištění obchodních závazků	8
2.1	Závazkové vztahy	8
2.2	Obchodní závazkové vztahy	8
2.3	Druhy obchodních závazkových vztahů	8
2.4	Pojem zajištění závazků.....	9
2.5	Zajišťovací instituty	10
2.6	Funkce zajišťovacích institutů	11
2.7	Vznik zajištění závazků	11
2.8	Zajišťovací smlouva	12
2.9	Právní úprava obchodního a občanského zákoníku	12
2.10	Zajištění závazků podle nového občanského zákoníku	13
3	Ručení	15
3.1	Obecná charakteristika	15
3.2	Úprava ručení dle občanského zákoníku	15
3.2.1	Vznik ručení	15
3.2.2	Akcesorita ručení.....	16
3.2.3	Subsidiarita ručení	17
3.2.4	Zánik ručení.....	17
3.3	Úprava ručení dle obchodního zákoníku	18
3.3.1	Vznik ručení	18
3.3.2	Akcesorita ručení.....	19
3.3.3	Subsidiarita ručení	19
3.3.4	Zánik ručení.....	20
3.4	Vzájemná práva a povinnosti věřitele a ručitele.....	20
3.5	Vzájemná práva a povinnosti ručitele a dlužníka	21
3.6	Zákonné ručení u obchodních společností.....	21
3.6.1	Obecná ustanovení	22
3.6.2	Ručení u veřejné obchodní společnosti	22
3.6.3	Ručení u komanditní společnosti	23
3.6.4	Ručení u společnosti s ručením omezeným	23
3.6.5	Ručení u akciové společnosti	24

3.7	Ostatní zákonné ručení	25
4	Zástavní právo.....	27
4.1	Obecná charakteristika	27
4.2	Předmět zástavního práva.....	27
4.3	Subjekty zástavního práva	28
4.4	Práva a povinnosti účastníků	29
4.5	Funkce zástavního práva	29
4.6	Akcesorita a subsidiarita.....	30
4.7	Vznik zástavního práva	30
4.7.1	Smlouva.....	31
4.7.2	Rozhodnutí soudu o schválení dohody o vypořádání dědictví.....	32
4.7.3	Rozhodnutí soudu nebo správního úřadu	32
4.7.4	Ze zákona	32
4.8	Zánik zástavního práva.....	33
4.9	Realizace zástavního práva.....	33
4.9.1	Soudní prodej zástavy	33
4.9.2	Veřejná dražba.....	34
4.10	Zástavní právo k nemovitostem.....	35
4.11	Zástavní právo k věcem movitým	36
4.12	Zástavní právo k obchodnímu podílu	37
4.13	Zástavní právo k cenným papírům	38
4.14	Zástavní právo k pohledávkám.....	39
5	Praktické využití ručení a zástavního práva.....	40
5.1	Charakteristika společnosti.....	40
5.2	Produkty společnosti a konkurence	40
5.3	Základní zajištění společnosti.....	41
5.4	Doplňkové zajištění	44
5.5	Zajištění bonitním ručitelem.....	44
5.5.1	Posuzování bonity účastníka	45
5.5.2	Rizikové skupiny.....	45
5.6	Zajištění zástavou nemovitosti	46
5.6.1	Vhodnost zástavy	46
5.6.2	Požadované doklady.....	47

5.7	Změna zajištění	49
6	Závěr	50
	Seznam použité literatury	52
	Seznam zkratek	54
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce		

1 Úvod

Oblast zajišťování závazků a především zajišťovacích instrumentů, je v obchodní praxi velmi frekventovaná a běžná záležitost. Věřitel si vždy musí klást otázku, zda dlužník, kterému poskytl určité plnění, bude schopen dostát svým závazkům řádně a včas. Důležitou podmínkou pro získání finančních prostředků je tedy poskytnutí dostatečného zajištění ze strany dlužníka. Zajišťovací instituty značně napomáhají k posílení pozice věřitele vůči dlužníkovi, neboli oprávněného z obchodního závazkového vztahu vůči povinnému. K hlavnímu závazkovému vztahu, který mezi těmito subjekty vznikl, přibude tedy navíc ještě vedlejší zajišťovací vztah. Dnes se často pro poskytnutí úvěru či jiných finančních prostředků, využívají k zajištění pohledávek věřitele především instituty zástavního práva nebo ručení, a právě na tyto dva zajišťovací prostředky je má práce zaměřena. Problematika zástavního práva je upravena v občanském zákoníku, avšak úpravu ručení nalezneme navíc také v obchodním zákoníku, jakožto speciálním předpisu pro obchodní závazkové vztahy.

Cílem mé bakalářské práce je poskytnout zásadní informace či přehled o ručení a zástavním právu podle současného právního řádu, a následně také o jejich běžném využití v praxi z pohledu konkrétní obchodní společnosti, která zmíněné zajišťovací prostředky pravidelně využívá při svém obchodování.

V úvodu druhé kapitoly své práce se nejprve obecně zaměřím na význam zajištění závazků, kde se seznámíme s obchodními závazkovými vztahy včetně jejich druhů, a následně si přiblížíme pojem zajištění závazků spolu se stručným výčtem nejpoužívanějších zajišťovacích institutů. Uvedeme si rovněž funkce zajišťovacích prostředků a neméně důležité způsoby vzniku zajištění závazků. Závěr druhé kapitoly je věnován právní úpravě zajištění závazků, kde se dozvíme, který právní předpis aplikovat na jaký zajišťovací institut, a zároveň si jen pro zajímavost uvedeme, jak se zajištění závazků dotkne chystaná úprava občanského zákoníku.

Ve třetí kapitole se budu zabývat zajišťovacím institutem ručení, kde se zaměřím především na porovnání jeho rozdílné úpravy v občanském a obchodním zákoníku. Dále se dozvíme důležité pojmy týkající se ručení a také určitá práva a povinnosti účastníků tohoto závazkového vztahu. V samotném závěru této kapitoly se budu věnovat zákonnému ručení v rámci jednotlivých obchodních společností, což může být také důležitým parametrem pro výběr vhodné formy podnikání.

O dalším zajišťovacím institutu, kterým je zástavní právo, pojednává čtvrtá kapitola. Vymezíme si, co může být předmětem zástavního práva a jaké jsou jeho hlavní funkce. Stejně jako u kapitoly věnované ručení, i zde budu definovat subjekty tohoto závazkového vztahu, včetně jejich základních práva a povinností. Následně se zaměřím na způsoby vzniku i zániku zástavního práva a také na možnosti jeho realizace. Na závěr této kapitoly se pomocí stručné charakteristiky blíže seznámíme s několika vybranými druhy zástavního práva, včetně zástavního práva k nemovitostem, které je v dnešní době opravdu nejpoužívanější.

Pátá kapitola mé bakalářské práce má praktický charakter. Zde se budu věnovat především využití ručení i zástavního práva u Českomoravské stavební spořitelny, a. s. Nejprve se stručně seznámíme s danou společností i jejími produkty, a následně budu zkoumat, jaké jsou podmínky zajištění pomocí ručení a zástavního práva při poskytování úvěru zmíněnou společností. Uvedu, co vše je potřeba pro získání úvěru zajištěného ručitelem či zástavním právem u dané společnosti.

2 Význam zajištění obchodních závazků

2.1 Závazkové vztahy

Závazkové vztahy jsou právními vztahy, jejichž subjekty jsou osoba oprávněná a osoba povinná ze závazkového vztahu. Jinými slovy se jedná o věřitele, jemuž vzniká nárok na určitá plnění ze strany dlužníka, kterému tímto naopak vzniká povinnost splnit svůj závazek vůči věřiteli řádně a včas. Na jedné straně máme tedy pohledávku věřitele a na druhé závazek dlužníka.

Závazky vznikají především na základě právních úkonů. Nejběžnějším způsobem vzniku závazků je smlouva, ale patří zde také způsobení škody, bezdůvodné obohacení či jiné právní skutečnosti obsažené v zákoně. Závazkový vztah nesmí být změněn, aniž by této změně předcházela souhlas jeho stran. [7]

2.2 Obchodní závazkové vztahy

Obchodní závazkové vztahy jsou specifické vztahy, jejichž úprava je obsažena v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku. Jakožto závazkové vztahy jsou rovněž právními relevantními vztahy, což znamená, že vznikají mezi konkrétními subjekty. Obchodní závazkové vztahy upravují práva a povinnosti účastníků či subjektů těchto vztahů. Vyznačují se svou obchodní povahou vyplývající buď přímo ze zákona, nebo na základě vůle subjektů závazkového vztahu, řídit se ustanoveními obchodního zákoníku. Pokud závazkové vztahy mají obchodní povahu ze zákona, tak se jedná především o vztahy, které se vyskytují mezi podnikatelskými subjekty, a které se rovněž týkají jejich podnikatelské činnosti. Ne vždy však v obchodních závazkových vztazích vystupují na obou stranách podnikatelé. [4] „*Specifičnost závazkového vztahu, který má obchodní povahu bez ohledu na povahu jeho subjektů, záleží především v povaze a podstatě právní skutečnosti, na základě níž závazkový vztah vznikl.*“ [4, str. 20]

2.3 Druhy obchodních závazkových vztahů

Druhy obchodních závazkových vztahů se dělí následovně:

1. relativní
2. absolutní
3. fakultativní

Jejich úpravu nalezneme v § 261 a § 262 obchodního zákoníku.

Relativní obchodní závazkové vztahy se vyznačují závislostí na povaze svých subjektů. Tyto vztahy mají tedy svou obchodní povahu založenou na povaze účastníků a jejich činnosti. Mezi relativní obchody patří především:

- vztahy mezi podnikateli na obou stranách závazkového vztahu a při provádění jejich podnikatelské činnosti;
- vztahy, kde se na jedné straně závazkového vztahu vyskytuje podnikatel a na druhé stát, samosprávné územní celky či státní nepodnikatelské organizace. [4]

Jedná-li se o **absolutní** obchodní závazkové vztahy, pak je nutno zdůraznit, že jejich obchodní povaha není závislá na povaze subjektů těchto vztahů. Absolutní závazkové vztahy vznikají rovněž bez ohledu na to, zda je prováděná podnikatelská či jiná činnost.

Posledním zmiňovaným druhem obchodních závazkových vztahů jsou vztahy **fakultativní** neboli **smluvní**. Fakultativní obchodní závazkové vztahy, na rozdíl od předchozích dvou závazkových vztahů, nemají obchodní povahu přímo ze zákona. Jejich obchodní povaha je založena na písemné dohodě účastníků či subjektů vztahu. Jinými slovy se účastníci, na které by se jinak úprava obchodního zákoníku nevztahovala, dohodnou, že svůj závazkový vztah budou řídit dle režimu obchodního zákoníku. Tento typ obchodu se využívá především ve vztazích mezi nepodnikateli (občany), dále mezi podnikateli, kteří ale neuskutečňují podnikatelskou činnost anebo ve vztazích, kde na jedné straně vystupuje podnikatel a na straně druhé nepodnikatel (občan). [4]

V souvislosti se závazkovými vztahy je nutno zmínit i tzv. **absolutní neobchody**, o kterých pojednává ustanovení § 261 odst. 6, obchodního zákoníku. Absolutní neobchody nezávisí na povaze účastníků, řídí se ustanoveními občanského zákoníku a to v případě, jedná-li se o smlouvy, které jsou zde upraveny jako smluvní typy. Jako nejběžnější příklad lze uvést smlouvy o nájmu nebo smlouvy o převodu nemovitostí. [6]

2.4 Pojem zajištění závazků

„Zajištění závazku lze pojmově a obsahem vymezit jako soubor právních institutů, jejichž prostřednictvím je zajištěno splnění povinnosti vyplývající ze závazku (závazkového vztahu).“

[2, str. 1] Mezi hlavní subjekty či účastníky závazkového vztahu patří věřitel, neboli oprávněný ze závazkového vztahu a dlužník, neboli povinný ze závazkového vztahu. Dlužník je tedy nucen svůj závazek vůči věřiteli zajistit určitým zajišťovacím prostředkem podle povahy závazkového vztahu, který mezi těmito subjekty vznikl. Jinými slovy, věřitel si za

pomoci příslušného zajišťovacího instrumentu zajišťuje splnění povinnosti dlužníkem, jemuž bylo poskytnuto určité plnění.

Je nutno zmínit, že v této situaci tedy vzniká **vedlejší** neboli zajišťovací závazek. Tento závazek především zajišťuje splnění závazku hlavního, a tudíž oba existují vedle sebe. Jedná se o tzv. **princip akcesority**, což znamená, že vedlejší či zajišťovací závazek nemůže vzniknout a existovat bez závazku zajišťovaného neboli hlavního. Zásadní však je, že pokud dojde k zániku hlavního závazku, zaniká rovněž závazek vedlejší. Ovšem v opačném případě tomu tak není. Zánikem závazku vedlejšího (např. zástavy k nemovitosti) nedochází k zániku závazku hlavního (např. hypoteční úvěr). [2]

Další důležitý termín, který je uplatňován v souvislosti se zajištěním závazků, je tzv. **princip subsidiarity**. Tento princip je použit v případě, že osoba, jež poskytuje věřiteli zajištění závazku, není totožná s dlužníkem hlavního závazku. Pokud byl dlužník k plnění vyzván a nesplnil, je potom tato osoba povinna plnit závazek místo něho. [12]

2.5 Zajišťovací instituty

Zajišťovací instituty či instrumenty jsou ve skutečnosti právními prostředky sloužící k ochraně věřitele. Jejich hlavním cílem je posílit a vylepšit hospodářské postavení oprávněného (věřitele) ze závazkových vztahů. S pomocí zajišťovacích prostředků si věřitel zajišťuje svou pohledávku vůči dlužníkovi a zároveň získává větší jistotu, že mu bude plněno řádně a včas. Zajišťovacích instrumentů je celá řada a liší se od sebe mimo jiné také svou právní úpravou buď v obchodním, nebo občanském zákoníku (viz. dále). K zajištění závazku lze použít i několik zajišťovacích prostředků najednou.

Mezi nejvýznamnější zajišťovací instituty patří zejména:

- smluvní pokuta;
- ručení;
- zástavní právo;
- bankovní záruka;
- uznání závazku;
- zadržovací právo;
- zajištění postoupením pohledávky;
- zajištění závazku převodem práva;
- dohoda o srážkách ze mzdy a jiných příjmů. [11]

2.6 Funkce zajišťovacích institutů

Právní instrumenty zajištění plní především dvě základní funkce, a to funkci zajišťovací a uhrazovací.

Nejzásadnější funkcí, která zároveň tvoří celou podstatu zajištění závazků, je právě funkce **zajišťovací (garanční)**. Ta spočívá v zabezpečení a posílení jistoty věřitele vůči dlužníkovi. Jinými slovy, motivuje či nutí dlužníka, aby svůj závazek vůči věřiteli splnil řádně a včas. Na zajišťovací funkci stojí celá podstata zajištění závazků, a tudíž ji všechny zajišťovací prostředky musí mít.

Funkce **uhrazovací** je pro věřitele rovněž důležitá, a to v případě, kdy dlužník nedostane svým závazkům. V situaci, v níž nedojde ze strany dlužníka nebo jiné třetí osoby (např. v případě ručení) k plnění, má věřitel právo na úhradu své pohledávky přímo ze zajišťovacího prostředku. Tuto funkci ovšem neplní všechny zajišťovací instrumenty (např. uznání závazku resp. dluhu nebo smluvní pokuta).

Zmíněné dvě funkce jsou významné především pro osobu oprávněnou ze závazkových vztahů, tedy vztahují se k osobě věřitele. Zajišťovací prostředky plní také funkci **preventivní** či **sankční** a ty se naopak vztahují k osobě dlužníka, jakožto potenciálního porušitele závazkového vztahu. [1]

2.7 Vznik zajištění závazků

Zajištění závazků z obchodních závazkových vztahů může vznikat odlišnými způsoby a především na základě různých právních skutečností. Jedná-li se o oblast soukromého obchodního práva, tak nejčastějším způsobem vzniku zajištění je tzv. zajišťovací smlouva (viz. dále). Vyskytují se však i jiné způsoby vzniku zajištění závazků.

Právní skutečnosti, které určují způsob vzniku zajištění závazků lze rozdělit takto:

1. právní úkony, učiněné jejich účastníky

a) *dvoustranný právní úkon*, kde patří zejména:

- smlouva mezi účastníky (např. smlouva zástavní)
- dohoda mezi účastníky (např. o smluvní pokutě)

b) *jednostranný právní úkon*, který může být učiněn ze strany věřitele, dlužníka (např. uznání závazku, ručení) nebo třetí osoby (např. záruční listina vystavená bankovním subjektem)

2. výroky orgánů veřejné moci; zde se jedná především o výroky soudů, kterými vzniká zajištění závazkových vztahů (např. zřízení soudcovského zástavního práva na nemovité věci podle občanského soudního řádu)

3. vznik ze zákona; tímto způsobem vzniká především:

a) *zákonné zástavní právo*

b) *zákonné ručení* [1]

Zákonné zástavní právo v obchodních vztazích vzniká zejména skladovateli na skladované věci, zasilateli k zásilce, dopravci k zásilce nebo bance k věcem uloženým (viz. kapitola 4. Zástavní právo). Zákonné ručení se týká hlavně otázky ručení společníků u obchodních společností a družstev, ale zároveň se vztahuje i na další obchodní vztahy (viz. kapitola 3. Ručení).

2.8 Zajišťovací smlouva

Nejčastějším způsobem vzniku zajištění obchodních závazků je smlouva, a v tomto případě hovoříme o tzv. zajišťovací smlouvě. Zajišťovací smlouva se vyznačuje svou akcesorickou povahou, což znamená, že její existence se váže na hlavní závazkový (zajišťovaný) vztah mezi subjekty. „*Zajištění tedy nemůže existovat samo o sobě; musí jít o zajištění něčeho (závazku, resp. pohledávky): proto také zaniká, jakmile zanikne pohledávka, která byla zajištěna.*“ [1, str. 131]

V zajišťovací smlouvě je nutno definovat určité skutečnosti. Jedná se především o vymezení povinností, jež na sebe osoba poskytující zajištění bere, nebo vztah zajištění vůči hlavnímu právnímu poměru. Rovněž důležité je určit vzájemná práva a povinnost mezi subjekty či účastníky těchto vztahů, tedy věřitele a osoby poskytující zajištění. Dlužník a osoba poskytující věřiteli zajištění nemusí být vždy jedna a tatáž osoba. Vzájemný právní vztah mezi těmito dvěma subjekty není rozhodující. [1]

2.9 Právní úprava obchodního a občanského zákoníku

Základní právní úprava zajištění závazků a především tedy zajišťovacích institutů, se nachází v občanském zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů). V rámci obchodních závazkových vztahů se na právní úpravě zajištění podílí občanský zákoník spolu s obchodním zákoníkem (zákon č. 513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Obchodní

zákoník je speciální právní předpis, který neupravuje všechny zajišťovací instrumenty komplexně a v celém rozsahu, ale jde zejména o doplňující či specifickou úpravu pro potřeby obchodních závazkových vztahů. Je důležité dodržovat jedno základní pravidlo a to takové, že jedná-li se o obchodní závazkové vztahy, je nutno u všech zajišťovacích prostředků aplikovat nejprve úpravu obchodního zákoníku (pokud danou úpravu obsahuje). Důvodem jsou již zmiňovaná specifika obchodních závazkových vztahů oproti občanskoprávním vztahům.

V souvislosti s poměrem mezi občanským a obchodním zákoníkem existují čtyři skupiny úpravy zajištění závazků:

- 1) zajišťovací instrument je upraven **pouze v občanském zákoníku**, a to v případě občanskoprávních i obchodněprávních vztahů; patří zde především *zástavní právo* (§ 152 – 174 ObčZ), *zadržovací právo* (§ 175 – 180 ObčZ), *zajištění závazku převodem práva* (§ 553 ObčZ), *zajištění postoupením pohledávky* (§ 554 ObčZ), *dohoda o srážkách ze mzdy a jiných příjmů* (§ 551 ObčZ);
- 2) základní úprava zajišťovacího instrumentu je obsažena v občanském zákoníku, ale v rámci obchodních závazkových vztahů je **doplněna o specifickou úpravu obchodního zákoníku**; zejména sem patří *smluvní pokuta* (§ 544 a 545 ObčZ, doplněna úpravou v § 300 – 302 ObchZ);
- 3) úprava zajišťovacího instrumentu je sice obsažena v občanském zákoníku, avšak v rámci obchodních závazkových vztahů její aplikace nepřichází v úvahu, protože **výlučně platí speciální a komplexní úprava obchodního zákoníku**; patří zde především *ručení* (§ 303 – 312 ObchZ), dále zvláštní úprava *uznání závazku* místo obecné úpravy uznání dluhu v občanském zákoníku (§ 323 ObchZ);
- 4) do poslední skupiny lze zařadit takové zajišťovací instituty, jejichž právní úprava není vůbec obsažena v občanském zákoníku, nýbrž **pouze v obchodním zákoníku** a jedná se o tzv. specifické zajišťovací instituty pro oblast obchodních závazkových vztahů; patří zde *bankovní záruka* (§ 313 – 322 ObchZ) nebo také speciální úprava *zastavení obchodního podílu* (§ 117a ObchZ). [2]

2.10 Zajištění závazků podle nového občanského zákoníku

V rámci rekodifikace soukromého práva dojde ke změně stávajícího občanského zákoníku z roku 1964. Nový občanský zákoník by měl podle všeho nabýt účinnosti dne 1. ledna 2014 a zároveň by měl přinést spoustu věcných změn zejména v oblasti obecných norem, rodinného práva, dědického práva, věcného a závazkového práva. [15]

Stávající úprava zajištění závazků je v zásadě považována za vyhovující, avšak přesto trpí určitými nedostatky a nepřehlednostmi, což vyplývá především z dvojité úpravy občanského a obchodního zákoníku. V praxi často dochází k nejasnostem v aplikaci dvou zmiňovaných předpisů. Existují například odlišnosti v úpravě ručení nebo smluvní pokuty. Je nutno tedy říci, že plánovaná rekodifikace občanského zákoníku má přinést sjednocení úpravy zajištění závazků. Nová úprava zajištění závazků pouze upřesňuje, doplňuje či přizpůsobuje ekonomickým požadavkům trhu stávající úpravu, a to v určitém a potřebném rozsahu. [14]

V novém občanském zákoníku se můžeme setkat s rozlišením termínu **zajištění** a **utvrzení dluhu**, což lze považovat za vhodné a žádoucí upřesnění. Existují některé zajišťovací instrumenty, které se sice řadí mezi zajišťovací, ovšem jejich funkce je většinou jiná, a to třeba motivační, sankční či pouze utvrzují právní i hospodářské postavení věřitele. Mezi takové typy zajišťovacích prostředků patří zejména smluvní pokuta nebo uznání dluhu, jelikož v případě nesplnění závazku ze strany dlužníka, nemá věřitel možnost se z tohoto zajištění uspokojit. Zajištění může být věřiteli poskytnuto například třetí osobou či majetkovými hodnotami, ovšem sjednání smluvní pokuty a uznání dluhu je považováno pouze za tzv. utvrzení dluhu. [14]

V rámci zajištění závazků se často užívá pojem „jistota“, která je upravena v § 555 ObčZ a je tak zařazena mezi ustanovení o zajišťovacích instrumentech, což může vyvolat omyl, že mezi ně také patří. Ale nový občanský zákoník řadí úpravu jistoty do obecných ustanovení o zajištění závazků, a zároveň lépe upřesňuje, jaké jsou možnosti poskytnutí závazku i splnění jistoty. Jedná se o poskytnutí způsobilého ručitele či zřízení zástavního práva. [14]

Zástavní právo, jakožto významný zajišťovací institut, zaznamená v rámci nového občanského zákoníku také určité změny. „*Zástavou může být každá věc, s níž lze obchodovat.*“ [8] Úprava nového občanského zákoníku definuje věc jako vše, co je odlišné od osoby a slouží potřebě lidí. Dále bude možno také zřídit zástavní právo k věci, k níž zástavní dlužník nabyde vlastnické právo až v budoucnu. Nový občanský zákoník také rozšiřuje okruh dluhů, které je možno zástavou zajistit, což se týká také zajišťovacího institutu ručení. Kromě klasického dluhu o určité výši, lze zástavou zajistit také dluh, jehož výši bude možno určit kdykoli během trvání zástavního práva, dále dluh peněžní, nepeněžní, podmíněný, dluh budoucí, dluh určitého druhu vznikající v určité době a nakonec různé dluhy vznikající ze stejného právního důvodu. Nový občanský zákoník také více upřesňuje zřízení a vznik zástavního práva. [14]

3 Ručení

3.1 Obecná charakteristika

Ručení je jedním z významných zajišťovacích prostředků v rámci zajišťování závazků. Jedná se o písemný závazek třetí osoby neboli ručitele vůči věřiteli, že uspokojí jeho pohledávku, pokud takto neučiní primární dlužník. Jinými slovy, jde o právní poměr mezi ručitelem a věřitelem, jehož podstatou je povinnost ručitele splnit závazek vůči věřiteli v případě, že ho nesplní dlužník. Důležité je tedy, že ručitelem je vždy osoba odlišná od dlužníka, která za něj přebírá závazek.

Jak už bylo řečeno, ručením se rozumí především závazek mezi ručitelem a věřitelem. Vedle tohoto právního vztahu zde však vzniká i tzv. zvláštní trojstranný právní vztah mezi věřitelem, ručitelem a dlužníkem. Na něj lze pohlížet jako na syntézu dvou autonomních právních vztahů, tedy mezi ručitelem a věřitelem a mezi ručitelem a dlužníkem. „*Základ obsahu vztahu vzniklého z ručení tvoří povinnost ručitele uspokojit věřitelovu pohledávku, nesplní-li ji dlužník, a zároveň i ručitelovo oprávnění domáhat se vůči dlužníkovi, aby mu vydal, co za něho věřiteli plnil, a za tím účelem také žádat po věřiteli vydání potřebných pomůcek.*“ [1, str. 131]

Zajišťovací institut ručení je upraven v **občanském zákoníku** (§ 546 – 550 ObčZ) a komplexně také v **obchodním zákoníku** (§ 303 – 312). Komplexní a speciální úpravou obchodního zákoníku se ručení řídí v případě, že se jedná o zajištění závazků v rámci obchodních závazkových vztahů podle § 261 odst. 1 až 3 ObchZ, a to bez ohledu na to, kdo je ručitelem. Se souhlasem ručitele se úprava ručení v obchodním zákoníku aplikuje také v situaci, jedná-li se o zajištění závazků, které se na základě písemné dohody účastníků řídí rovněž ustanoveními obchodního zákoníku. [4]

3.2 Úprava ručení dle občanského zákoníku

3.2.1 Vznik ručení

Ručení je možno sjednat dohodou účastníků a vzniká na základě **písemného prohlášení** ručitele, tedy jednostranného právního úkonu, kterým se zavazuje uspokojit pohledávku věřitele, pokud ji neuspokojí dlužník. Písemná forma tohoto prohlášení má obligatorní povahu, tudíž její nedodržení zapříčiní neplatnost daného závazku. Ručení vzniká, pokud věřitel s tímto prohlášením projeví souhlas, jehož forma není zákonem stanovena. Souhlas

věřitele může být tedy učiněn jakoukoliv formou, tedy i konkludentně (ne písemně ani ústně, např. nějakým činem). Naopak souhlasu dlužníka není třeba, proto ručení může vzniknout i bez jeho vědomí. V praxi je ovšem právě dlužník tou osobou, která pro zajištění svých závazků vůči věřiteli hledá vhodného ručitele. [3]

Ručením je možno zajistit veškeré pohledávky s peněžitým plněním. Z nepeněžitých pohledávek lze pak zajistit pouze ty, které mají plnění zastupitelné. V případě zastupitelného plnění existuje totiž možnost výkonu tohoto plnění ručitelem, ale jedná-li se o nezastupitelné plnění vázané výhradně na osobu dlužníka, pak tento závazek nemůže ručitel převzít. Avšak ručením lze zajistit peněžitou částku, která plní funkci smluvní pokuty za nedodržení smlouvy či nesplnění závazku, pokud ovšem tato částka byla sjednána.

Ručit za závazek dlužníka může i více osob – **více ručitelů**. V takovém případě je důležité, zda se všichni ručitelé dohodli ručit společně a nerozdílně (za celý závazek), nebo každý ručí jen za poměrnou část závazku. Je nutno říci, že pokud si ručitel v písemném prohlášení nevymezí ručení jen za část závazku, tak je povinen ručit za celý dluh.

Ručení bývá časově neomezené, ale ručitel jej může ve svém písemném prohlášení, které věřitel akceptuje, omezit na určitou dobu. Eventuálně to lze provést také v dodatečně uzavřené písemné smlouvě s věřitelem. [3]

3.2.2 Akcesorita ručení

Akcesorita ručení nám demonstruje vztah a závislost vedlejšího ručitelského závazku vůči závazku hlavnímu, tedy závazku zajišťovanému a veškerým jeho změnám či rozsahu.

Ručitelský zajišťovací závazek je tzv. akcesorickým neboli vedlejším závazkem ve vztahu k hlavnímu (zajišťovanému) závazku. Akcesorita ručení tedy znamená, že předpokladem vzniku ručitelského závazku je existence platného hlavního závazku, který se tímto ručením zajišťuje. **Občanský zákoník** na rozdíl od zákoníku obchodního, **nepřipouští žádné výjimky** z tohoto nároku na platnost. Již v době, kdy ručitel vykonává písemné prohlášení, musí být v platnosti právní vztah mezi věřitelem a dlužníkem. [3]

Z akcesority ručení dále plyne, že rozsah ručitelského zajišťovacího závazku je omezen rozsahem hlavního závazku. Ručitel je oprávněn zavázat se k plnění stejného či menšího rozsahu, než je povinen dlužník z hlavního závazku, nebo také za výhodnějších podmínek. Opačně to však nefunguje. Ručitel tedy nesmí ručit za větší rozsah, než je zavázán sám

dlužník z hlavního závazku či za nevýhodnějších podmínek než jsou ty, které má dlužník. Rozsah ručení je ovlivněn především výši pohledávky věřitele vůči dlužníkovi. Ručitel se však ve svém písemném prohlášení může zavázat pouze za část pohledávky, jinými slovy, je oprávněn určit si nižší ručení. Existuje-li ovšem několik pohledávek věřitele za dlužníkem, je ručitel oprávněn zaručit se za všechny tyto pohledávky, nebo jen některé či dokonce jen jednu z nich.

Pro právní postavení ručitele je důležitý stav hlavního závazku, a to v době vzniku závazku ručitelského. Toto postavení nemůže být zhoršeno či znevýhodněno právními úkony, které později dlužník učiní. Je nutno tedy uvést § 548 odst. 3 ObčZ, podle kterého je dlužník oprávněn učinit uznání dluhu vůči věřiteli pouze se souhlasem ručitele. [3]

3.2.3 Subsidiarita ručení

Subsidiarita ručení znamená náhradní povinnost ručitele, splnit závazek místo dlužníka. Ručitel je povinen plnit až v okamžiku, kdy věřitel **písemně** vyzval dlužníka, a ten následně daný závazek nesplnil. Zásadním rozdílem mezi úpravou občanského a obchodního zákoníku je skutečnost, že dle občanského zákoníku je třeba výzvu učinit v každém případě, a to i v situaci, kdy je zřejmé, že dlužník daný závazek nesplní. Jestliže ručitel převzal závazek za dlužníka na základě nepravdivých informací, není platnost ručitelského závazku nijak ovlivněna. [3]

3.2.4 Zánik ručení

V občanském zákoníku se nalézá obecná úprava zániku ručení, avšak existují určitá speciální ustanovení týkající se obchodních závazkových vztahů, která upravuje obchodní zákoník, a jež budou vysvětleny později. Dle ObčZ ručení zaniká zpravidla zánikem hlavního závazku, což také vyplývá z již dříve zmiňované akcesorické povahy ručitelského závazku. Nejpozději tedy ručení zaniká se zánikem zajišťované pohledávky věřitele vůči dlužníkovi. Ručitelský závazek samozřejmě může zaniknout i dříve, než se zánikem hlavního závazku. Jedná se především o tyto případy:

- ručitel věřiteli splnil nebo podle § 549 ObčZ plnění odepřel;
- uplynutí doby, na kterou bylo ručení omezeno;
- dohodou mezi věřitelem a ručitelem;
- věřitel se vzdá svého práva vůči ručiteli nebo mu promine plnění;

- z ručitele se stane věřitel pohledávky, za kterou poskytl zajištění (nezaniká však hlavní závazek). [11]

Dalším způsobem zániku ručení může být také smrt ručitele, ale to jen v případě, pokud během jeho života nedošlo ke vzniku povinnosti splnit závazek věřiteli místo dlužníka. Naopak smrtí dlužníka ručitelský závazek nezaniká, nýbrž pokračuje dál.

Ručení zaniká rovněž v případě, kdy dochází ke změně v osobě dlužníka (§ 532 ObčZ), tedy při převzetí dluhu, a ručitel s touto změnou neprojevil souhlas. [3]

3.3 Úprava ručení dle obchodního zákoníku

V rámci obchodních závazkových vztahů se aplikuje komplexní a speciální úprava obchodního zákoníku, tudíž obecná úprava občanského zákoníku se v tomto případě nepoužije. Základní body úpravy ručení v ObčZ již tedy byly uvedeny, nyní je nutno provést srovnání s úpravou v ObchZ.

3.3.1 Vznik ručení

Ručitelský závazek dle obchodního zákoníku může vzniknout **ze zákona** nebo také na základě **písemného** prohlášení ručitele, tedy jednostranným právním úkonem. Jinými slovy, se ručitelem stává ten, kdo písemně prohlásí, že se zaručí za dlužníka, pokud nesplní svůj závazek řádně a včas. Prohlášení je adresováno věřiteli a musí v něm být dostatečně vymezeno, kdo je ručitel, věřitel, dlužník a také pohledávka, která má být zajištěna – **jedná se o tzv. požadavek určitosti**. V prohlášení je nutno uvést, zda se ručitel zavázal za celou pohledávku či jen za její část. Osoba, která prohlášení učinila, se stává ručitelem v momentě, kdy je prohlášení doručeno věřiteli. Na rozdíl od občanského zákoníku se pro vznik ručení nevyžaduje souhlas věřitele a obchodní zákoník rovněž neobsahuje ustanovení o dohodě mezi účastníky. [3]

Dle § 307 odst. 1 ObchZ se za závazek dlužníka může **zaručit i více osob**. Každý ze spoluručitelů ručí za celý závazek, pokud si v písemném prohlášení nevymezí ručení jen za určitou část dluhu. Spoluručitelé ručí tedy společně a nerozdílně, což opravňuje věřitele požadovat plnění po kterémkoli z nich. Ručitel má vůči ostatním stejná práva a povinnosti jako spoludlužník. Spoluručitel má povinnost informovat ostatní ručitele o tom, že byl vůči němu věřitelův nárok uplatněn a zároveň je povinen jim poskytnout prostor k námitkám. Po splnění pohledávky věřitele vzniká ručiteli nárok na náhradu ve výši podílů, které připadají na

ostatní spoluručitele. V případě, že některý ze spoluručitelů není schopen svůj podíl uhradit, rozdělí se podíl mezi ostatní spoluručitele.

Ručení je taktéž časově neomezeno, pokud v písemném prohlášení ručitele nedojde k omezení ručitelského závazku na dobu určitou. [3]

3.3.2 Akcesorita ručení

S akcesoritou ručení jsme se seznámili již v úpravě ručení dle občanského zákoníku. To, že ručitelský závazek je akcesorický (závislý), a tudíž jeho vznik je podmíněn existencí platného hlavního závazku, je upraveno rovněž v obchodním zákoníku. Ovšem § 304 ObchZ obsahuje některá specifická ustanovení navíc, se kterými jsme se v úpravě ObčZ nesetkali. Jedním z nich je fakt, že ručitelský závazek je platný i v případě, že hlavní závazek je neplatný z důvodu nedostatečné způsobilosti dlužníka, brát na sebe závazky, a pokud ručitel o tomto nedostatku v době učinění svého prohlášení věděl (např. nedostatečný věk dlužníka jako fyzické osoby). Dalším specifickým ustanovením § 304 je skutečnost, že ručením je možno zajistit také závazek, který vznikne až v budoucnu nebo podmíněný závazek (závazek závislý na splnění určité podmínky). [6]

Jedná-li se budoucí závazek, nastanou účinky ručení až v okamžiku, kdy zajišťovaný závazek skutečně vznikne. Může se jednat například o situaci, kdy dlužník uzavře smlouvu o uzavření budoucí smlouvy a ručitel je tak vázán k zajištění závazků plynoucích z budoucího kontraktu. I v tomto případě je nutné, aby zajišťovaná pohledávka včetně osoby věřitele, ručitele a dlužníka, byly dostatečně identifikovány. Pokud hovoříme o podmíněném závazku, znamená to, že ručiteli vznikne povinnost plnit až v případě, kdy bude splněna určitá podmínka. § 310 ObchZ je dalším projevem akcesority ručení a stanovuje, že k promlčení práva věřitele vůči ručiteli nedojde dříve, než k promlčení práva vůči dlužníkovi. Dlužník je samozřejmě oprávněn svým vlastním prohlášením prodloužit promlčecí dobu nebo písemně uznat dluh, což bude mít tedy vliv na závazek ručitele, který se tímto rovněž prodlouží. [3]

3.3.3 Subsidiarita ručení

V rámci úpravy ručení dle občanského zákoníku již bylo řečeno, co subsidiarita ručení znamená. Neuplatní-li věřitel svou pohledávku vůči dlužníkovi, je na řadě podpůrné či náhradní plnění ze strany ručitele, který se za tuto pohledávku zaručil. Věřitel je tedy nejprve povinen písemně vyzvat dlužníka k plnění, a pokud dlužník ani v přiměřené době závazek nesplní, má věřitel právo požadovat úhradu zajištěné pohledávky po ručiteli. Pouhé předložení

vyúčtování lze považovat za výzvu dlužníka, aby zaplatil. Ovšem na rozdíl od úpravy dle ObčZ, existují v ObchZ dvě výjimky týkající se této písemné výzvy. Dle § 306 odst. 1 ObchZ věřitelova písemná výzva není nutná, jestliže ji věřitel nemůže uskutečnit, což se stává například v případě neznámého pobytu dlužníka, nebo pokud je dlužník jinak nedosažitelný. [6] Písemné výzvy není třeba také v situaci, kdy je nepochybné, že dlužník svůj dluh nesplní. Může jít především o případy, kdy se dlužník dostal do konkurzního řízení, nebo byla-li proti němu marně vedena exekuce pro jinou pohledávku ze strany věřitele. [3]

3.3.4 Zánik ručení

Zánik ručení může nastat všemi obecnými způsoby zániku závazku, které nalezneme v § 324 ObchZ nebo v § 559 ObčZ. Ručitelský závazek zaniká především tehdy, zanikne-li závazek hlavní, což vyplývá z již zmiňované akcesorické povahy ručení (např. pokud dlužník splatí svůj dluh věřiteli, ručení již není třeba). Specifické obchodně právní ustanovení zániku závazku se nachází v § 344 až 357 ObchZ a obecně je zánik závazku upraven v § 559 až 587 ObčZ.

Jak již bylo dříve uvedeno v úpravě zániku ručení dle ObčZ, existují také případy, kdy ručení zaniká i dříve, než se zánikem hlavního závazku (např. uplynutím doby, na které bylo ručení omezeno; ručitel věřiteli splnil nebo plnění odepřel; věřitel se vzdal práva vůči ručiteli; dohodou mezi věřitelem a ručitelem; splnutím ručitele a věřitele v jednu osobu atd.). V situaci, kdy ručitel věřitele uspokojí, zaniká pouze zajišťovací – akcesorický závazek, ovšem závazek hlavní trvá i nadále. Ručitel tak ze zákona nabývá práv věřitele (mění se oprávněný). [3]

§ 311 odst. 2 ObchZ ovšem obsahuje dva případy, kdy ručitelský závazek nezaniká i za splnění podmínky zániku hlavního závazku. Jedná se především o zánik zajišťovaného (hlavního) závazku pro nemožnost plnění dlužníka, který je splnitelný ručitelem, nebo zánik právnické osoby, jež je dlužníkem. [6] Ručení nezaniká ani v situaci, zanikne-li původní závazek novací (zajištění nového závazku). Pokud ručitel s tímto novým zajištěním nesouhlasí, závazek je zajištěn ručením pouze v původním rozsahu.

3.4 Vzájemná práva a povinnosti věřitele a ručitele

Poměr mezi ručitelem a věřitelem je nejdůležitější právní vztah v rámci zajištění závazku ručením. Oba subjekty disponují nejen určitými právy ale také povinnostmi, které je nutno dodržovat, a které si následně uvedeme.

Ručitel má právo po věřiteli požadovat, aby mu bez zbytečného odkladu sdělil výši pohledávky, kterou ručením zajišťuje a na druhou stranu věřitel může požadovat po ručiteli plnění, pokud mu jej i přes výzvu neposkytl dlužník. Dále je ručitel oprávněn uplatnit vůči věřiteli veškeré námitky, jež by mohl uplatnit i dlužník, a také má právo užít k započtení pohledávku dlužníka vůči věřiteli, jestliže by toto právo měl i dlužník, pokud by věřitel svou pohledávku vymáhal na něm (dle § 306 odst. 2 ObchZ). Ručitel může rovněž použít k započtení vůči věřiteli také svou pohledávku (dle § 306 odst. 2 ObchZ). Pokud ručitel splnil dlužníkům závazek, má právo po věřiteli požadovat veškeré doklady či pomůcky, které může využít k uplatnění nároku vůči dlužníkovi (dle § 308 ObchZ). Ručitel je také oprávněn odepřít plnění v případě, kdy věřitel sám zavinil, že nemůže dojít k plnění ze strany dlužníka (dle § 549 ObčZ). [4]

3.5 Vzájemná práva a povinnosti ručitele a dlužníka

V rámci zajištění závazků ručením existuje kromě důležitého právního vztahu ručitele a věřitele, také právní poměr mezi ručitelem a dlužníkem. I tyto subjekty mají mezi sebou určitá práva a povinnosti, se kterými se blíže seznámíme.

Pokud ručitel závazek vůči věřiteli splnil, je oprávněn požadovat po dlužníkovi náhradu poskytnutého plnění (dle § 550 ObčZ). Na druhou stranu je ručitel povinen dlužníkovi doručit zprávu, že věřitel vůči němu uplatnil nároky z ručení, a na základě této zprávy je dlužník povinen sdělit ručiteli všechny námitky, které je možno uplatnit vůči věřiteli. Ručitel má právo požadovat po dlužníkovi náhradu nákladů, pokud vůči věřiteli uplatní neúspěšné námitky, jež mu dlužník sdělil (dle § 306 odst. 3 ObchZ). V případě, že ručitel uspokojí pohledávku věřitele bez dlužníkovy vědomí, má dlužník právo vůči ručiteli uplatnit všechny námitky, které by jinak uplatnil proti věřiteli, kdyby po něm pohledávku vymáhal (dle § 309 ObchZ). Dlužník není oprávněn uplatnit proti ručiteli námitky, na které ručitele neupozornil následně po doručení zprávy o vznesení věřitelova nároku z ručení. [6]

3.6 Zákoné ručení u obchodních společností

Již podle názvu je zřejmé, že zákoné ručení vzniká tedy ze zákona. Ručení ze zákona se týká především obchodních společností a družstva, což je upraveno ve druhé části obchodního zákoníku. Dle ObchZ jsou zákonnými ručiteli zejména společníci a statutární orgány obchodních společností, jejichž způsob ručení bude následně uveden v rámci jednotlivých forem společností.

3.6.1 Obecná ustanovení

Ve druhé části obchodního zákoníku nalezneme celou řadu obecných ustanovení, týkajících se obchodních společností, avšak zmíněn bude především § 56 ObchZ. Na základě § 56 odst. 5 ObchZ se pro ručení společníků u obchodních společností použije obdobně úprava ručení dle § 303 až 312 ObchZ, pokud z jiných ustanovení tohoto zákona nevyplývá něco jiného. Jednotlivá ustanovení týkající se už konkrétních forem společností, pak určí rozsah ručení společníků. Dostane-li se majetek společnosti do konkurzu, je důležité, aby věřitelé včas přihlásili své pohledávky vůči společnosti do konkurzního řízení. Společníci pak ručí za závazky společnosti pouze do výše, ve které věřitelé nebyli v rámci konkurzního řízení uspokojeni.

V obecných ustanoveních § 56 odst. 6 ObchZ je řešeno rovněž ručení společníků po zániku společnosti. Společníci ručí za závazky společnosti po jejím zániku stejně, jako během jejího trvání. Dojde-li ke zrušení společnosti likvidací, pak společníci ručí za závazky společnosti do výše svého podílu na likvidačním zůstatku. Minimálně však společníci ručí v takovém rozsahu, v jakém ručili během trvání společnosti. [6]

3.6.2 Ručení u veřejné obchodní společnosti

§ 76 odst. 1 ObchZ upravuje veřejnou obchodní společnost (dále jen „v. o. s.“) jako společnost, ve které alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou a za závazky společnosti ručí společně a nerozdílně **celým svým majetkem**. Jedná se tedy o neomezené ručení, zřízené na ochranu věřitelů společnosti, které nelze dohodou mezi společníky omezit ani se ho vzdát. Dnem vzniku společnosti, vzniká zároveň i toto ručení. Ovšem dojde-li k zániku společnosti, ručení trvá i nadále společně s pohledávkami věřitelů. [3]

Dle § 86 ObchZ odpovídá v. o. s. za své závazky celým svým majetkem a jak již bylo řečeno, společníci ručí za závazky společnosti rovněž veškerým svým majetkem společně a nerozdílně. Pokud je společníkem fyzická osoba, jejíž majetek spadá do společného jmění manželů, může být věřitel uspokojen z celého majetku spadajícího do tohoto typu spoluvlastnictví.

§ 87 odst. 1 ObchZ stanoví, že společník, jenž do společnosti přistoupil, ručí také za závazky společnosti, které vznikly před jeho přistoupením. Tento společník je ovšem oprávněn požadovat po ostatních společnících, aby mu za toto plnění poskytli náhradu a zároveň uhradili náklady s tím spojené. Může se jednat například o náklady vynaložené na vedení

soudního či rozhodčího řízení. Pokud během trvání společnosti zanikne účast společníka, pak ručí pouze za závazky, které vznikly ještě před zánikem jeho účasti (§ 87 odst. 2 ObchZ). Věřitel se tudíž může při uspokojování svých pohledávek obrátit jak na nového společníka, tak na společníka, jehož účast ve společnosti již skončila. Z předchozího tvrzení tedy jasně vyplývá, že nový společník má za poskytnuté plnění věřiteli výhodu náhrady. [2]

V případě zániku členství ve společnosti z důvodu smrti, přechází ručení zemřelého na jeho dědice, a to do výše nabytého dědictví. Avšak pokud by se dědic stal členem v. o. s. na základě podání dědické přihlášky, ručí za závazky společnosti neomezeně.

V praxi se mohou vyskytovat také situace, kdy společník v. o. s. je zároveň věřitelem této společnosti. V tomto případě musí být ke splnění závazku vyzvána nejprve společnost, a pokud ta není schopna uspokojit společnickovu pohledávku, ručí za splnění závazku ostatní společníci. [3]

3.6.3 Ručení u komanditní společnosti

Podle § 93 ObchZ je komanditní společnost takovou společností, za jejíž závazky ručí jeden či více společníků do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku, a jeden či více společníků ručí celým svým majetkem. Společníci, kteří ručí do výše svého nesplaceného vkladu, se nazývají komanditisté a ti, kteří jako u v. o. s. ručí celým svým majetkem, jsou komplementáři. U komanditistů je velmi důležitá výše splacení jejich vkladů, které musí být zapsány v obchodním rejstříku. Postupným splácením vkladu se rozsah ručení komanditisty zmenšuje. [6]

Pokud firma společnosti obsahuje jméno komanditisty, pak tento komanditista ručí za závazky společnosti stejně jako komplementář (dle § 95 ObchZ). V situaci, kdy komanditista jedná jménem společnosti bez zmocnění, ručí rovněž celým svým majetkem jako komplementář. Jedná se především o případy uzavírání smluv jménem společnosti bez předchozího zmocnění. Takové jednání komanditisty nezpůsobí neplatnosti právního úkonu, ale jeho ručení se tak bude vztahovat na závazky vzniklé z těchto smluv. [3]

3.6.4 Ručení u společnosti s ručením omezeným

Podle § 105 odst. 1 ObchZ je společnost s ručením omezeným (dále jen „s. r. o.“) společností, v níž její společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo splacení vkladů zapsáno do obchodního rejstříku.

Společnost odpovídá za své závazky celým svým majetkem (§ 106 odst. 1 ObchZ). Dále § 106 odst. 2 ObchZ uvádí, že společníci ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně, a to do výše souhrnu všech nesplacených částí vkladů každého společníka, podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Ručení zaniká zápisem splacení všech vkladů do obchodního rejstříku. Pokud společník poskytne věřiteli plnění, ručení tímto nezaniká a nesnižuje se ani jeho rozsah. Plnění, poskytnuté společníkem v rámci jeho ručení za závazky společnosti, se započítává na splacení vkladu tohoto společníka. Ovšem není-li to možné, tak může společník, který věřiteli plnění poskytl, požadovat po společnosti náhradu. V případě, že společník této náhrady nemůže dosáhnout, je oprávněn požadovat náhradu od společníka, jehož vklad nebyl dosud splacen či od každého jiného společníka v rozsahu jeho účasti na základním kapitálu s. r. o. [2]

Společník je se souhlasem valné hromady oprávněn převést svůj obchodní podíl na jiného společníka či jinou osobu. Podle § 115 odst. 3 při převodu obchodního podílu společníka smlouvou, ručí převodce za závazky, které přešly převodem obchodního podílu.

Na základě § 131 odst. 5 ručí jednatelé, jako statutární orgán s. r. o., společně a nerozdílně za závazky společnosti, jestliže postupovali v souvislosti s přijímáním usnesení valné hromady v rozporu s vybranými ustanoveními. Mezi tyto ustanovení patří § 127 odst. 8 ObchZ, který stanoví, že pokud je usnesení valné hromady přijímáno mimo valnou hromadu, jednatelé jsou povinni písemně oznámit všem společníkům uvedený postup a přijetí usnesení do 14 dnů od jeho přijetí. Dále se jedná o ustanovení § 129 ObchZ, jež definuje především pravidla svolávání valné hromady, práva menšinových společníků na svolání mimořádné valné hromady, obsah pozvánky atd. Nakonec zde patří také ustanovení § 135 odst. 2 ObchZ. Tento předpis se odvolává na odpovědnost členů představenstva akciové společnosti s obdobným použitím u jednatelů s. r. o.

V situaci, kdy společníkovi zanikne jeho účast ve společnosti, tak osoba, které vzniklo právo na vypořádací podíl (sám společník či právní nástupce společníka), ručí za splacení zatím nesplaceného vkladu nabyvatelem obchodního podílu (dle § 150 odst. 2 ObchZ). [2]

3.6.5 Ručení u akciové společnosti

Podle § 154 odst. 1 ObchZ akciová společnost odpovídá za závazky celým svým majetkem. Jednotliví akcionáři za závazky společnosti neručí. [6]

Jestliže upisovatel nesplatí celý emisní kurz upsané akcie před zápisem společnosti do obchodního rejstříku, obdrží tzv. zatímní list, který mu slouží k nahrazení všech jím upsaných a zároveň nesplacených akcií. Zatímní list je upraven v § 176 ObchZ. Zákonné ručení nastává v situaci, kdy vlastník zatímního listu převede tento cenný papír na jinou osobu ještě před splacením emisního kurzu nesplacených akcií, a tudíž sám ručí za splacení zbývajících hodnoty emisního kurzu dle § 176 odst. 3 ObchZ. Pokud je zatímní list na jména více osob, pak tyto osoby ručí za splacení emisního kurzu akcií společně a nerozdílně. Upisovatel je povinen splatit celý emisní kurz akcií, které upsal nejpozději do jednoho roku od vzniku akciové společnosti.

I v případě ovládací smlouvy se setkáváme se zákonným ručením (§ 190b ObchZ). Na základě této smlouvy se jedna smluvní strana (řízená osoba) zavazuje podříti se jednotnému řízení jiné smluvní straně (řídící osoba). Dle § 190b odst. 2 ObchZ má řídící osoba právo udělovat statutárnímu orgánu řízené osoby pokyny. Může se jednat i o pokyny, které jsou pro řízenou osobu nevýhodné, ale jsou v zájmu řídící či jiné osoby. Je důležité zmínit, že osoby, jež udělují jménem řídící osoby pokyny statutárnímu orgánu řízené osoby, jsou na základě § 190b odst. 3 ObchZ povinny jednat s péčí řádného hospodáře. Dojde-li k porušení této zákonem stanovené povinnosti, musí zmíněné osoby společně a nerozdílně nahradit škodu, která jejich jednáním vznikla řízené osobě. Ze zákona ručí za splnění závazku z náhrady škody řídící osoba.

Členové představenstva odpovídající společnosti za škodu, ručí dle § 194 odst. 6 ObchZ společně a nerozdílně, pokud odpovědný člen představenstva danou škodu neuhradil a věřitelé tak nemohou být uspokojeni z majetku společnosti z důvodu její platební neschopnosti či pozastavení platby společností. Rozsah ručení členů představenstva je ovšem omezen rozsahem jejich povinností k náhradě vzniklé škody. Úhradou způsobené škody jejich ručení zaniká. [2]

3.7 Ostatní zákonné ručení

Další případy zákonného ručení nalezneme ve třetí části obchodního zákoníku, kde jsou upraveny obchodní závazkové vztahy.

Jedná se zejména o:

- smlouvu o prodeji podniku;
- smlouvu o nájmu podniku;

- smlouvu o obchodním zastoupení;
- smlouvu o tichém společenství.

Smlouva o prodeji podniku je upravena v § 476 až 488a ObchZ a jedná se o převedení vlastnického práva k podniku z prodávajícího na kupujícího, kdy se kupující zavazuje převzít závazky související s podnikem a také zaplatit kupní cenu. Dle § 477 odst. 3 ObchZ není nutný souhlas věřitele k přechodu závazku a prodávající ze zákona ručí za splnění závazku kupujícím. Dále v § 478 se nachází zákonný přechod veškerých závazků a práv souvisejících s prodejem podniku.

V § 488b až 488i ObchZ je upravena smlouva o nájmu podniku, ve které se pronajímatel zavazuje, že svůj podnik přenechá nájemci k samostatnému provozování či řízení na vlastní náklady i nebezpečí. Nájemce se naopak zavazuje zaplatit nájemné. Na základě § 488e odst. 2 ObchZ za závazky pronajatého podniku, které vznikly ještě před účinností smlouvy, ručí pronajímatel. [6]

Ve smlouvě o obchodním zastoupení, upravené v § 652 až 672a ObchZ, se obchodní zástupce zavazuje, že bude pro zastoupeného vyvíjet takovou činnost, která povede k uzavírání určitých smluv, nebo se rovněž může zavázat ke sjednávání a uzavírání obchodů jménem zastoupeného. Zástupce se stává ručitelem, pokud se k tomu písemně zavázal, a jestliže za převzetí ručení obdrží zvláštní odměnu. V takovém případě se zástupce zavazuje především za splnění povinností třetí osobou, s níž uzavřel jménem zastoupeného obchod, nebo se kterou navrhl uzavření obchodu zastoupenému. V této situaci se práva a povinnosti obchodního zástupce řídí podle ustanovení o ručení (§ 303 až 312 ObchZ).

Smlouvou o tichém společenství dle § 673 až 681 ObchZ, se zavazuje tichý společník, že poskytne podnikateli určitý vklad a bude se tak podílet na podnikání. Podnikatel se naopak zavazuje vyplácet tichému společníkovi část čistého zisku. Podle ustanovení § 678 odst. 2 ObchZ nastává zákonné ručení tichého společníka ve dvou případech. První situace je, pokud firma podnikatele obsahuje jméno tichého společníka, a druhá, jestliže tichý společník oznámí osobě, se kterou podnikatel uzavírá smlouvu, že podnikají oba společně. Ručení v případě tichého společníka lze definovat jako určitý druh trestu nebo sankce za jeho odtajnění či prozrazení. [6]

4 Zástavní právo

4.1 Obecná charakteristika

Zástavní právo patří mezi velmi využívané a nejspolehlivější zajišťovací instituty. Jedná se o právo věřitele, uspokojit svou zajištěnou pohledávku z výtěžku prodeje zástavy, jestliže tato pohledávka nebyla uspokojena jeho dlužníkem řádně a včas. Zástavní právo je obecně upraveno pouze v **občanském zákoníku** (§ 152 až 174 ObčZ).

Zástavním právem se zajišťují především peněžité pohledávky, ovšem je možno takto zajistit i pohledávky nepeněžitého charakteru. U nepeněžité pohledávky je pak důležitá její obvyklá cena v době vzniku zástavního práva, do jejíž výše se tato pohledávka zajišťuje. Zástavním právem může být také zajištěna pohledávka, která vznikne v budoucnu nebo jejíž vznik závisí na splnění nějaké podmínky (§ 155 odst. 3 ObčZ). Zákon rovněž umožňuje zajistit zástavním právem pohledávky určitého druhu, které budou věřiteli vůči dlužníkovi v určité době vznikat. Zajištění se vztahuje také na příslušenství pohledávky. [4]

Zástavní právo patří mezi tzv. **práva věcná** a zároveň práva k cizí věci. Znamená to, že zástavní právo je vázáno k určité věci (zástavě), a tudíž ji zatěžuje ve prospěch zástavního věřitele bez ohledu na to, kdo je majitelem či vlastníkem dané věci. Právo zástavní tedy působí vůči kterémukoliv vlastníkovu zástavy či jiné osobě, která má k zastavené věci obdobná práva. Tímto se také zástavní právo odlišuje od ručení. *„Zatímco u ručení zajišťuje ručitel závazek celým svým majetkem, který zůstává dále k dispozici všem „nezajištěným“ věřitelům bez rozdílu, přičemž jej lze v zásadě od závazku ručitele oddělit jeho zcizením, u zástavního práva zajišťuje závazek konkrétní zástava sama bez ohledu na vlastnická či obdobná práva k ní (§ 164 ObčZ), a tudíž ji od zajištěného závazku převodem či přechodem na jiného oddělit nelze.“* [3, str. 27] Zástavní právo působí absolutně, tzn. nejen na účastníky závazkového vztahu, nýbrž i na třetí osoby.

4.2 Předmět zástavního práva

Předmět zástavního práva je upraven v § 153 odst. 1 ObčZ. **Zástavou** mohou být věci movité i nemovité či jejich soubory. Dále může být předmětem zástavního práva také podnik nebo jiná hromadná věc, soubor věcí, byt nebo nebytový prostor ve vlastnictví, pohledávka či jiná majetková práva, obchodní podíl, cenný papír, předmět průmyslového vlastnictví (např. ochranná známka). Předmět zástavního práva je upraven v § 153 odst. 1 ObčZ.

Právo zástavní se kromě samotné zástavy vztahuje rovněž na její příslušenství, přírůstky a také neoddělené plody zástavy. Příslušenství zástavy můžeme definovat jako věci, které náleží vlastníkově zástavy a jsou trvale užívány s věcí hlavní (zástavou). Ovšem v této záležitosti dochází často ke sporům a někdy je velmi obtížné určit příslušenství zástavy. [7]

4.3 Subjekty zástavního práva

Mezi nejvýznamnější subjekty či účastníky zástavního práva, jejichž definice a rozdíly si následně uvedeme, patří především zástavní věřitel, zástavní dlužník, obligační dlužník a zástavce.

Zástavním věřitelem je věřitel ze závazkového vztahu, jehož pohledávka je zajištěna zástavním právem pro případ, že dlužník nesplní řádně a včas. Jedná se o osobu, v jejíž prospěch je zástavní právo zřízeno, a která má tudíž v držení určitou zástavu. V důsledku zajištění pohledávky zástavním právem, se postavení zástavního věřitele stává výhodnějším oproti jiným věřitelům, kteří svou pohledávku zajištěnou nemají. Věřitel se stává zástavním věřitelem okamžikem vzniku zástavního práva.

Zástavním dlužníkem může být majitel, vlastník i věřitel zástavy, nebo někdo, kdo je takovou osobou oprávněn ke zřízení zástavního práva. Zástavní dlužník je tedy povinen něco strpět, a to konkrétně uspokojení zástavního věřitele z výtěžku zpeněžení zástavy. Dohodou mezi zástavním věřitelem a zástavním dlužníkem se zakládá právní vztah ze smluvního zástavního práva. Zástavním dlužníkem se může stát také nabyvatel vlastnického práva k věci, jelikož na něj zároveň s vlastnickým právem přešlo i právo zástavní, což vyplývá z již zmiňované skutečnosti, že zástavní právo je právem věcným. V případě převzetí věci zatížené zástavním právem na základě smlouvy, působí zástavní právo vůči nabyvateli, jen pokud při uzavření smlouvy o tomto zajištění věděl či vědět musel.

Obligační dlužník neboli osobní dlužník je osoba, která je povinná z hlavního závazkového vztahu. Jinými slovy, obligační (osobní) dlužník má povinnost uhradit zajišťovanou pohledávku řádně a včas. Věřitel má tedy právo uspokojit svou pohledávku ze zástavy, pokud ji neuspokojí obligační dlužník. Zástavní dlužník a obligační dlužník mohou být i jedna a tatáž osoba, ovšem v praxi se poměrně často vyskytují případy, kdy jsou tyto osoby od sebe odlišné.

Zástavce je subjekt, který zástavnímu věřiteli přenechává určitou věc jako zástavu. Právní předpisy často užívají pojmy zástavní dlužník a zástavce jako synonyma. Dříve se však za

zástavce považoval především zřizovatel zástavního práva, nikoli jeho vlastník. Dnes zákon v drtivé většina užívá spíše pojmu „zástavní dlužník“. Pojmu „zástavce“ užívá např. § 161 odst. 1 ObčZ, který souvisí se zastavení cizí movité věci bez souhlasu vlastníka, kdy zástavní věřitel přijme danou věc do zástavy v dobré víře, že zástavce je k tomu oprávněn. [3]

4.4 Práva a povinnosti účastníků

Veškerá práva a povinnosti účastníků zástavního práva, se kterými se následně seznámíme, jsou upraveny v § 162 až 164 ObčZ. Jedná se zejména o práva a povinnosti zástavního věřitele a zástavního dlužníka.

Zástavní věřitel má právo držet přijatou zástavu po celou dobu trvání zástavního práva, nebo ji může odevzdat třetí osobě s tím, že zástavní právo i nadále trvá. Třetí osoba není oprávněna převzatou zástavu odevzdat či poskytnout k použití jiné osobě. Na druhou stranu má povinnost starat se o danou zástavu s péčí řádného hospodáře, tudíž ji musí opatrovat a chránit před veškerým poškozením, zničením nebo ztrátou. Jestliže v souvislosti s plněním této povinnosti dojde ze strany zástavního věřitele k účelnému vynaložení nákladů, je oprávněn požadovat po zástavním dlužníku jejich náhradu. Zástavní věřitel není oprávněn k užívání zástavy bez souhlasu zástavce. Pokud dojde ke ztrátě, zničení či poškození zástavy v době, kdy je v držení zástavního věřitele, zodpovídá právě on za vzniklou škodu, a to na základě obecných ustanovení odpovědnosti za škodu. Samozřejmě nejdůležitějším právem zástavního věřitele je uspokojení své zajištěné pohledávky z výtěžku prodeje zástavy, jestliže tak neučiní obligatorní dlužník řádně a včas.

Zástavní dlužník, jako majitel, vlastník či věřitel zástavy má povinnost zdržet se všeho, co zástavu zhoršuje na újmu zástavního věřitele. Zhoršení zástavy (např. snížení její hodnoty) může zástavnímu věřiteli ztížit jeho uspokojení z výtěžku zástavy. Dojde-li k takovému snížení hodnoty zástavy a zajištění pohledávky se tak stává nedostatečným, je zástavní věřitel oprávněn žádat od zástavního dlužníka přiměřené doplnění tohoto zajištění, a to bez zbytečného odkladu. Pokud se tak nestane, stává se část nezajištěné pohledávky splatnou. [2]

4.5 Funkce zástavního práva

Zástavní právo se vyznačuje především dvěma významnými funkcemi, kterými jsou funkce zajišťovací a uhrazovací.

Zajišťovací funkce zástavního práva spočívá zejména v tom, že pokud zajišťovaná pohledávka zástavního věřitele nebude včas a řádně uhrazena obligacním dlužníkem, hrozí

zástavnímu dlužníkovi ztráta zástavy neboli majtková újmy. Většinou je tímto zástavní dlužník motivován a může se tak zasadit o splnění závazku ze strany obligačního dlužníka. Zástavní dlužník je ovšem značně omezen v disponování či nakládání se svým majetkem, který je předmětem zástavy a tím spíš, pokud je tento majetek mimo jeho držbu. Zajišťovací funkce je tedy podstatnou částí zástavního práva jako zajišťovacího prostředku v závazkových vztazích.

Funkce **uhrazovací** je pro zástavního věřitele zásadní. Poskytuje mu právo uspokojit svou nesplacenou pohledávku z výtěžku zpeněžení zástavy, aniž by bylo nutné domáhat se uspokojení z majetku obligačního dlužníka, který danou pohledávku neuhradil. [3]

4.6 Akcesorita a subsidiarita

Stejně jako ručení má zástavní právo rovněž povahu **akcesorického závazku**. To znamená, že jeho vznik i rozsah plnění je závislý na existenci zástavní pohledávky neboli hlavního závazkového vztahu mezi zástavním věřitelem a obligačním dlužníkem. Z akcesorického charakteru zástavního práva vyplývá také možnost jeho přechodu v nezměněném rozsahu na jiného věřitele, na kterého zajištěná pohledávka přešla. V tomto případě má postupník (původní věřitel) povinnost informovat zástavního dlužníka o změně v osobě věřitele zástavní pohledávky. Změní-li se osoba obligačního dlužníka, působí zástavní právo vůči zástavnímu věřiteli ve stejném rozsahu, jen pokud s tím zástavní dlužník písemně projeví souhlas. V situaci, kdy obligační dlužník (fyzická osoba) zemře, působí zástavní právo vůči dědicům, na které hlavní závazek přešel. Totéž platí pro zánik obligačního dlužníka (právnícké osoby) bez likvidace.

S principem **subsidiarity** jsme se seznámili již u ručení, a v případě zástavního práva tomu nebude jinak. Vůči zástavní pohledávce má zástavní právo subsidiární vztah. Jinými slovy, zástavní věřitel využije zástavního práva k uspokojení své pohledávky jen tehdy, pokud nedojde k jejímu uspokojení ze strany obligačního dlužníka řádně a včas nebo nezanikla jiným způsobem. [3]

4.7 Vznik zástavního práva

Vznik zástavního práva je upraven v § 156 až 161 ObčZ. Existují čtyři právní skutečnosti, na jejichž základě může zástavní právo vzniknout:

- 1) na základě smlouvy
- 2) na základě rozhodnutí soudu o schválení dohody o vypořádání dědictví

- 3) na základě rozhodnutí soudu nebo správního úřadu
- 4) ze zákona [7]

4.7.1 Smlouva

Smlouva patří mezi nejčastější způsoby vzniku zástavního práva a musí být pod sankcí neplatnosti uzavřena **písemně**. Zástavní smlouva se uzavírá mezi zástavním dlužníkem, který poskytuje zajištění v podobě určité zástavy, a zástavním věřitelem, jenž je oprávněn uspokojit svou nesplacenou pohledávku zpeněžením přijaté zástavy. Mezi podstatné náležitosti zástavní smlouvy patří označení předmětu zástavy a také pohledávky, která je touto zástavou zajišťována. Uzavřením písemné smlouvy dochází ke zřízení smluvního zástavního práva, na jehož základě vznikají zároveň jeho účastníkům určitá práva a povinnosti. Ovšem pro vznik zástavního práva je u většiny zástav nutno splnit i další zákonem stanovené podmínky (tzv. *modus zástavního práva*), tudíž pouze uzavření smlouvy nestačí (viz. dále). Samotné uzavření písemné zástavní smlouvy postačuje ke zřízení zástavního práva k pohledávce (§ 159 odst. 1 ObčZ). [3]

Jak již bylo uvedeno výše, zástavní smlouva je uzavírána mezi zástavním věřitelem a zástavním dlužníkem. Avšak tento právní úkon je neplatný, pokud jej zástavní dlužník učinil v omylu a zástavní věřitel tento omyl vyvolal (i úmyslně) nebo o něm musel vědět. Omyl musí vyplývat ze skutečnosti, která je pro uskutečnění tohoto právního úkonu, tedy uzavření smlouvy, rozhodující (§ 49a ObčZ). Ovšem to, že byl zástavní dlužník před uzavřením zástavní smlouvy uveden v omyl o době trvání obligačním dlužníkem, neovlivňuje vztah zástavního věřitele k zástavnímu dlužníkovi, a tudíž ani nevyvolává neplatnost právního úkonu. V judikatuře Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo1157/2003 byl řešen případ, kde se zástavní dlužník v pozici žalobce domáhal neplatnosti zástavní smlouvy. Zástavní věřitelka učinila vůči obligačnímu dlužníkovi „ujištění“, které tento dlužník reprodukoval zástavnímu dlužníkovi, podle něhož měl poskytovat zajištění jen do doby výstavby autosalónu. Tento výše zmíněný ústní úkon byl ovšem učiněn pouze vůči obligačnímu dlužníkovi, navíc zástavní dlužník sám prohlásil, že se zástavním věřitelem nikdy nejednal. Žalobce naopak podepsal zástavní smlouvu, ve které byl zánik zástavního práva vázán na zánik zajišťované pohledávky, čehož si zástavní dlužník (žalobce) musel být vědom, a tudíž známky jakéhokoliv omylu lze jen těžko dovozovat. Žalobce zástavní smlouvu podepsal, aniž by se seznámil s jejím obsahem a především tedy dobou trvání zástavního práva. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že zástavní smlouva není neplatná podle ustanovení § 49a ObčZ. [5]

4.7.2 Rozhodnutí soudu o schválení dohody o vypořádání dědictví

Zřízení zástavního práva na základě rozhodnutí soudu o schválení dohody o vypořádání dědictví, je považován za zvláštní způsob vzniku zástavního práva. Prvním předpokladem vzniku zástavního práva tímto způsobem, je dohoda dědiců. Dalším nezbytným krokem, aby tato dohoda nabyla účinnosti, je její schválení soudem. V okamžiku, kdy rozhodnutí soudu o schválení dohody o vypořádání dědictví nabylo právní moci, dochází ke vzniku zástavního práva. [2]

4.7.3 Rozhodnutí soudu nebo správního úřadu

V případě vzniku zástavního práva na základě rozhodnutí soudu či správního úřadu, je nutno jej zaznamenat v Rejstříku zástav. Dle § 160 odst. 1 ObčZ vzniká zástavní právo dnem, kdy toto rozhodnutí nabyde právní moci. Jedná se o tzv. konstitutivní rozhodnutí, které zakládá práva a povinnosti účastníků. Příkladem vzniku zástavního práva na základě rozhodnutí soudu může být především zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech. V souvislosti s rozhodnutím ze strany správního úřadu se může jednat např. o zřízení zástavního práva finančním úřadem k zajištění daňových pohledávek a poplatků. [2]

4.7.4 Ze zákona

Podle § 156 odst. 1 ObčZ je možný také vznik zástavního práva ze zákona, což nastává ve spoustě případů a zástavní právo upraveno konkrétním ustanovením příslušného zákona.

Jedná se například o:

- a) zástavní právo **skladovatele na skladované věci** (§ 535 ObchZ), který si tímto zajišťuje splnění svých smluvních nároků, dokud se u něj skladované věci nacházejí;
- b) zástavní právo **zasilatele k zásilce** (§ 608 ObchZ), jež slouží rovněž k zajištění nároků zasilatele vůči příkazci, dokud se daná zásilka nachází u zasilatele nebo dokud má v držení listiny, které ho k nakládání se zásilkou opravňují;
- c) zástavní právo **dopravce k zásilce** (§ 628 odst. 1 ObchZ) sloužící k zajištění nároků dopravce vyplývajících ze smlouvy o přepravě věci, dokud je dopravce oprávněn se zásilkou nakládat;
- d) zástavní právo **banky k uloženým věcem** podle smlouvy o bankovním uložení věci (§ 707 ObchZ), kterým si banka zajišťuje své smluvní nároky, dokud se u ní uložená věc nachází. [6]

4.8 Zánik zástavního práva

K zániku zástavního práva dle § 170 odst. 1 ObčZ dochází:

- a) ***zánikem zajištěné pohledávky***, která zanikla splněním obligatorního dlužníka zástavnímu věřiteli či z jiného právního důvodu (např. prominutí dluhu), což vyplývá z akcesorické povahy zástavního práva;
- b) ***zánikem zástavy***, příp. jejím úplným znehodnocením, a v tomto případě by měl zástavní dlužník bez zbytečného odkladu zajištění doplnit;
- c) ***uplynutím doby***, na kterou bylo zřízeno, a tudíž se nebere ohled na to, zda pohledávka i nadále trvá;
- d) ***pokud se věřitel vzdá zástavního práva*** na základě jednostranného písemného úkonu;
- e) ***složením obvyklé ceny zástavy*** zástavním dlužníkem či zástavce, ovšem v tomto případě mohou vznikat značné problémy a neshody v určení dané ceny (např. zejména u nemovitostí);
- f) ***písemnou smlouvou*** mezi zástavním dlužníkem (příp. zástavcem) a zástavním věřitelem;
- g) ***v případech stanovených zvláštními předpisy*** (např. zpeněžením zástavy v rámci konkurzu, vydáním zástavy zástavnímu dlužníkovi, zpeněžením zástavy ve veřejné dražbě atd.). [3]

Zástavní právo ovšem **nezaniká**, dojde-li k promlčení hlavního závazku, tedy zajištěné pohledávky zástavního věřitele.

4.9 Realizace zástavního práva

Realizace zástavního práva je upravena v § 165 až 168 ObčZ. Pokud dlužník nesplní (i jen částečně) svůj závazek včas, má zástavní věřitel právo uspokojit svou pohledávku zajištěnou zástavním právem z výtěžku zpeněžení zástavy. Zástavu je možné na návrh zástavního věřitele zpeněžit dvěma způsoby: *ve veřejné dražbě* nebo *soudním prodejem zástavy*. Zástavní věřitel si tedy může vybrat, který ze dvou zmíněných způsobů k uspokojení své pohledávky použije. [3]

4.9.1 Soudní prodej zástavy

Při nařízení soudního prodeje zástavy a jeho realizace se postupuje na základě občanského soudního řádu, zákon č. 99/1963 Sb, ve znění pozdějších předpisů. Podáním žaloby ze strany zástavního věřitele se zahajuje řízení o soudním prodeji zástavy a v případě, že zástavní

věřitel doloží svou zajištěnou pohledávku, zástavní právo k dané zástavě a také osobu zástavního dlužníka, soud nařídí prodej zástavy. Návrh na soudní výkon rozhodnutí prodejem zástavy podává opět zástavní věřitel. Pro výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí se na základě § 338a OSŘ aplikuje ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí.

Jedná-li se o výkon rozhodnutí prodejem movité věci, pak je zástavní věřitel, který danou věc přijal do zástavy, povinen ji vydat k dražbě a umožnit její ocenění i soupis. Povinnému (zástavnímu dlužníkovi) je zakázáno, aby nakládal s věcmi sepsanými soudním vykonavatelem. Odhad ceny zastavené věci (pokud není stanovena úředně) provádí rovněž soudní vykonavatel, ale v případě, kdy jeho odhad není dostačující, přizve soud k provedení odhadu také znalece. Je důležité si uvést, jak probíhá samotná dražba zastavené věci. Dražbu provádí soudní vykonavatel či soudní exekutor a po jejím skončení přechází vlastnické právo k věci na vydražitele, který zaplatil nejvyšší cenu. Jestliže dojde k situaci, kdy se pro danou věc nenajde kupec ani v opětovné dražbě, může zastavenou movitou věc převzít zástavní věřitel, a to za 1/3 odhadní či úředně stanovené ceny (nejnižší vyvolávací cena).

V obchodní praxi se však mnohem častěji setkáváme s výkonem soudního rozhodnutí prodejem nemovitostí. Zástavnímu dlužníkovi je rovněž soudně zakázáno nakládání s nemovitostí či její převádění na jinou osobu. Pro potřeby stanovení nejnižší vyvolávací ceny (nejnižšího podání) je nutno nemovitost ocenit soudním znalcem. Následně jsou všichni zástavní věřitelé soudem vyzváni k přihlášení svých pohledávek. Dražba se uskutečňuje nejlépe v místě, kde se nemovitost nachází, a to do 30 dnů od vydání dražební vyhlášky (na úřední desce soudu či způsobem v místě obvyklým). Vyvolávací cena činí 2/3 ceny stanovené soudním znalcem. Vydražitel, který zaplatí nejvyšší cenu, se stává majitelem nemovitosti. [3]

4.9.2 Veřejná dražba

Zástavní věřitel je oprávněn si vybrat také druhý způsob uspokojení své pohledávky, a tím je zpeněžení zástavy ve veřejné (mimosoudní) dražbě, která je upravena zákonem č. 26/2000 Sb., zákon o veřejných dražbách. V souvislosti se zástavním právem k věci se jedná o tzv. nedobrovolnou dražbu. Zásadní rozdíl oproti soudní dražbě lze spatřovat především v tom, že veřejnou dražbu může provádět fyzická i právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku (soukromé subjekty, dražebníci), a která získala živnostenské oprávnění (koncese).

Osobou oprávněnou navrhnout dražebníkovi nedobrovolnou veřejnou dražbu, je zástavní věřitel, jehož pohledávka je zajištěna zástavním právem – tzv. dražební věřitel. Aby vůbec k samotné dražbě došlo, je nutno uzavřít písemnou smlouvu mezi zástavním věřitelem a dražebníkem, která musí pod sankcí neplatnosti obsahovat **určité náležitosti** (označení navrhovatele, dražebníka, předmětu dražby, stanovení nejnižší vyvolávací ceny, výši odměny dražebníka a označení, že se jedná o nedobrovolnou dražbu). Součástí smlouvy musí být také potvrzení o doručení písemného upozornění dlužníka i zástavce o nedobrovolné dražbě.

Uskutečnění dražby je vyhlášeno dražebníkem opět prostřednictvím dražební vyhlášky, a to minimálně 15 dnů před konáním dražby způsobem v místě obvyklým. Dražební vyhláška je obvykle zasílána dražebním věřitelům, zástavci, vlastníkovi zástavy, dlužníkovi, správci daně, Všeobecné zdravotní pojišťovně, České správě sociálního zabezpečení atd. Dle § 47 VeřDZ činí nejnižší vyvolávací cena 50 % ceny odhadní. V případě, že se nejnižší vyvolávací cena dostane přes částku 1 mil. Kč, je nutno průběh dražby osvědčit notářským zápisem. V souvislosti s veřejnou dražbou se často užívá pojmu „**licitátor**“. Licitátorem může být pouze fyzická osoba, která má právo vykonávat jménem a na účet dražebníka nejrůznější úkony (např. zahajování dražby, vyzývání účastníků pro učinění podání, udělování příklepů atd.). Samotný dražebník zároveň odpovídá za úkony prováděné licitátorem.

Stejně jako u soudního prodeje zástavy, je i u nedobrovolné veřejné dražby možnost uskutečnění opakované dražby, v případě nevydražení zástavy v prvním kole. Jakmile má vydražená věc nového majitele (vydražitele), je dražebník povinen mu předmět dražby vydat, a to včetně listin osvědčujících vlastnické právo k dané věci. Jedná-li se o nemovitost, je povinností bývalého vlastníka, aby ji na základě potvrzení o vlastnictví, novému majiteli neprodleně předal. [3]

4.10 Zástavní právo k nemovitostem

Pro účely zřízení zástavního práva se mezi věci nemovité řadí především pozemky, stavby či budovy. Je důležité zmínit, že pozemky a stavby na nich stojící jsou právně samostatné subjekty, tudíž ani nejsou na sobě nijak závislé. V rámci zřízení zástavního práva patří mezi věci nemovité rovněž byty a nebytové prostory, ačkoli je občanský zákoník vymezuje jako předmět zástavy odděleně od nemovitých věcí.

V podkapitole „4. 7 *Vznik zástavního práva*“ jsme si uvedli čtyři základní způsoby, jakými může zástavní právo vzniknout. Následně se budeme zabývat smluvním zástavním právem k nemovitostem, jelikož mu bude spolu s ručením věnována praktická část práce.

Jak již bylo uvedeno dříve, pouze uzavření smlouvy mezi zástavním věřitelem a zástavním dlužníkem ke vzniku smluvního zástavního práva nepostačuje. Důležitou podmínkou vzniku zástavního práva k věcem nemovitým a bytům či nebytovým prostorům ve vlastnictví, je vklad zástavního práva do **katastru nemovitostí**. Samotnému vkladu předchází podání návrhu na vklad zástavního práva u příslušného katastrálního úřadu a k tomuto dni nabývá zástavního právo věcně právních účinků. Ovšem to se týká pouze těch nemovitostí, které jsou v katastru nemovitostí evidovány. V případě ostatních nemovitostí (např. rozestavěné stavby) vzniká zástavní právo zápisem do Rejstříku zástav vedeného Notářskou komorou České republiky, a také zástavní smlouva musí být sepsána formou notářského zápisu.

K zániku zástavního práva k věcem nemovitým může dojít z již zmíněných obecných důvodů dle § 170 odst. 1 ObčZ (4. 8 *Zánik zástavního práva*). Jedná-li se o věci nemovité, k nimž zástavní právo vzniklo vkladem do katastru nemovitostí, je nutno ke dni zániku rovněž provést jeho výmaz. U nemovitostí neevidovaných v katastru nemovitostí a jejichž zástavní právo je zapsáno v Rejstříku zástav, provede jeho výmaz na žádost zástavního věřitele notář. [3]

4.11 Zástavní právo k věcem movitým

Ke vzniku zástavního práva (smluvního) k věcem movitým rovněž nepostačuje pouze uzavření písemné smlouvy mezi zástavním věřitelem a zástavním dlužníkem. Je nutno splnit i další zákonem předepsané podmínky (modus zástavního práva).

Jednou z důležitých podmínek vzniku zástavního práva k věcem movitým, je její předání zástavnímu věřiteli, nebo je zde také možnost odevzdání movité věci do úschovy či ke skladování třetí osobě, pokud se na tom smluvní strany dohodly v zástavní smlouvě. Ovšem fyzické předání movité věci pro zajištění určitého závazku, není pro obchodní praxi příliš vhodné, jelikož by spousta institucí v pozici zástavního věřitele musela disponovat nákladným vybavením pro přijetí cenných předmětů.

Další významnou podmínkou vzniku zástavního práva k movitým věcem, je zápis zástavního práva do Rejstříku zástav vedeného Notářskou komorou ČR, a to v případě, že se movitá věc neodevzdává zástavnímu věřiteli (příp. třetí osobě). Tento způsob vzniku zástavního práva se

vztahuje také na soubory movitých věcí či věci hromadné. Notář, jenž sepsal zástavní smlouvu ve formě notářského zápisu, rovněž provede zápis zástavního práva do Rejstříku zástav.

K zániku zástavního práva k věcem movitým může dojít na základě již zmiňovaných obecných ustanovení § 170 ObčZ. U movitých věcí, jejichž zástavní právo bylo zapsáno do Rejstříku zástav, zaniká toto právo jeho výmazem provedeným notářem, a to na požádání zástavního věřitele. [3]

4.12 Zástavní právo k obchodnímu podílu

V § 153 odst. 1 ObčZ je stanovena, že předmětem zástavy může být také obchodní podíl. Ustanovení občanského zákoníku o zástavním právu se aplikují na zástavu obchodního podílu, jen pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Zvláštním zákonem se v tomto případě rozumí obchodní zákoník, který v § 117a týkající se s. r. o. upravuje zastavení obchodního podílu.

Zástavní smlouva týkající se zastavení obchodního podílu musí být uzavřena písemně a zároveň je nutné, aby obsahovala úředně ověřené podpisy. Pokud je ve společnosti převod obchodních podílů podmíněn souhlasem valné hromady, pak je tento souhlas potřebný i k jejich zastavení. Důležitou podmínkou vzniku zástavního práva k obchodnímu podílu je jeho zápis do obchodního rejstříku. Návrh na zápis a zároveň i výmaz je oprávněn podat zástavní věřitel či zástavce. Spolu se zástavní smlouvou, je nutné k návrhu na zápis do obchodního rejstříku přiložit také souhlas valné hromady, je-li vyžadován. Během trvání zástavního práva, nemůže dojít k opětovnému zastavení obchodního podílu.

Zástavní právo k obchodnímu podílu ovšem neopravňuje zástavního věřitele vykonávat práva související s účastí společníka v s. r. o., jelikož tyto práva přísluší stávajícímu společníkovi až do realizace zástavního práva. Jakmile se zajištěná pohledávka stane splatnou, má zástavní věřitel právo obchodní podíl prodat na náklady dlužníka, a to i bez souhlasu zástavce a valné hromady.

Z ustanovení § 161 odst. 2 ObčZ vyplývá, že zastavení cizího obchodního podílu je podmíněno souhlasem společníka, kterému daný obchodní podíl patří. Dále, jak jsme si již dříve uvedli, zástavní právo působí vůči každému pozdějšímu vlastníku zastavené věci, a totéž platí i pro obchodní podíl (§ 164 odst. 1 ObčZ). [4]

4.13 Zástavní právo k cenným papírům

Zástavní právo k cenným papírům se řídí obecnou úpravou občanského zákoníku, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Zvláštním zákonem se v tomto případě rozumí zákon o cenných papírech, který v § 39 až 44a CenP obsahuje zvláštní úpravu smlouvy o zastavení cenných papírů, tudíž se jedná o smluvní zástavní právo k cenným papírům. Zástavní smlouva se rovněž uzavírá písemně a musí obsahovat náležitosti stanovené občanským zákoníkem. Ovšem co se týče způsobu vzniku zástavního práva k cenným papírům, je třeba rozlišovat cenné papíry listinné a zaknihované.

Jedná-li se o *listinný cenný papír*, pak je ke vzniku zástavního práva nutné, kromě zástavní smlouvy, také předání cenného papíru zástavnímu věřiteli či třetí osobě do úschovy. Pokud je cenný papír převoditelný rubopisem, je potřeba k němu doložit tzv. zástavní rubopis, což znamená, že přímo na daný cenný papír jeho vlastník učiní písemné prohlášení obsahující doložku „k zastavení“, a také označení zástavního věřitele.

Opět kromě zástavní smlouvy, je pro vznik zástavního práva k *zaknihovanému cennému papíru* potřebný jeho zápis do evidence investičních nástrojů, a to na účet vlastníka cenného papíru. Příkaz k zápisu je oprávněn provést zástavní věřitel, dlužník i zástavce. Podstatné náležitosti tohoto příkazu jsou uvedeny v § 42 odst. 3 CenP.

Zástavní právo se podle § 43 odst. 3 vztahuje také na výnosy ze zastaveného cenného papíru. To znamená, že pokud vlastníkovvi vznikne nárok na určité plnění (výnos) z držení cenného papíru, je jeho emitent povinen poskytnout toto plnění zástavnímu věřiteli, který jej může započíst proti zajištěné pohledávce. [4]

Jestliže takto zajištěná pohledávka není řádně a včas splněna, zástavní věřitel má právo prodat zastavený cenný papír prostřednictvím obchodníka s cennými papíry, přičemž je povinen o takto zamýšleném prodeji informovat zástavce. Obchodník s cennými papíry prodává cenný papír na veřejném trhu, vlastním jménem a na účet zástavce, ale pouze jedná-li se o registrovaný cenný papír. Po úspěšném prodeji vydá obchodník zástavnímu věřiteli výnos z prodeje cenného papíru snížený o náklady spojené s prodejem a také odměnu obchodníka. V případě neregistrovaného cenného papíru dochází k jeho prodeji zástavním věřitelem ve veřejné dražbě. [13]

Při zániku zástavního práva k listinnému cennému papíru, na základě obecných ustanovení občanského zákoníku, má zástavní věřitel povinnost vydat cenný papír zpět zástavnímu

dlužníkovi. Jestliže byl listinný cenný papír opatřen „zástavním rubopisem“, musí navíc zástavní věřitel na cenném papíru označit zánik zástavního práva, a to škrtnutí zástavního rubopisu. Pokud dojde k zániku zástavního práva k zaknihovanému cennému papíru, je zástavní věřitel, dlužník či zástavce povinen podat příkaz k zápisu zániku tohoto zástavního práva do evidence investičních nástrojů. [4]

4.14 Zástavní právo k pohledávkám

O zástavní právo k pohledávce se jedná, pokud je určitá osoba dlužníkem v jednom závazkovém vztahu a zároveň také věřitelem v dalším závazkovém vztahu. V této situaci tedy vznikají dva typy pohledávek, a to pohledávka zajištěná a zastavená. Písemná zástavní smlouva se uzavírá mezi zástavním dlužníkem (zástavcem) a zástavním věřitelem, což je ke vzniku zástavního práva k pohledávkám dostačující, na rozdíl od předcházejících typů. Ovšem o vzniku zástavního práva je třeba vyrozumět dlužníka zastavené pohledávky – **tzv. poddlužníka**, a to prostřednictvím písemného oznámení zástavního dlužníka nebo prokázáním vzniku zástavního práva ze strany zástavního věřitele (např. nejlépe zástavní smlouvou).

Nesplní-li zástavce svůj závazek, zástavní věřitel má právo uspokojit svou zajištěnou pohledávku z pohledávky zastavené. Dle § 167 odst. 1 ObčZ má poddlužník, po splatnosti zastavené pohledávky (pohledávky zástavce), povinnost splnit svůj dluh zástavnímu věřiteli. Zástavní právo k pohledávce zaniká z již zmiňovaných obecných ustanovení uvedených v § 170 ObčZ. V případě, že je předmětem zastavené pohledávky věc, vzniká zástavnímu věřiteli zástavní právo k této věci, jestliže mu je předána. Tím zaniká rovněž zástavní právo k pohledávce. [2]

5 Praktické využití ručení a zástavního práva

5.1 Charakteristika společnosti

Pro praktickou část své bakalářské práce jsem si zvolila

Českomoravskou stavební spořitelnu, a. s. (dále jen „ČMSS“), která je na českém finančním trhu významnou institucí s dlouholetou tradicí. Její hlavní činností je poskytování stavebního spoření a s tím související úvěr ze stavebního spoření či překlenovací úvěr (tzv. meziúvěr). ČMSS je největším poskytovatelem úvěrů na bydlení v ČR. Soustředí se také na široké spektrum finančních služeb založených na odborné pomoci finančních poradců. ČMSS byla založena v roce 1993 a dnes je „jedničkou“ mezi stavebními spořitelnami s velmi silnou pozicí na českém finančním trhu.

ČMSS je **akciovou společností** se základním jměním 1,5 mld. Kč. Sídlo firmy se nachází v Praze, ale po celé České republice nalezneme spoustu poboček. Při vzniku ČMSS byly jejími hlavními akcionáři Investiční poštovní banka a Bausparkasse Schwäbisch Hall AG (dále jen „BSH“), což je největší stavební spořitelna v Německu. V současnosti je BSH stálým akcionářem se 45% podílem a majoritním akcionářem (55 %) je Československá obchodní banka, a. s. (ČSOB). ČMSS se skládá ze čtyřčlenného představenstva a šestičlenné dozorčí rady (včetně předsedy a místopředsedy). [9]

5.2 Produkty společnosti a konkurence

ČMSS disponuje velmi atraktivní produktovou nabídkou ke zhodnocení úspor či financování potřeb bydlení. Soustřeďuje se především na kvalitní klientský servis, prostřednictvím široké škály finančních poradců. Nejvýznamnějším a základním produktem ČMSS je **stavební spoření**. Od svého vzniku společnost uzavřela cca 5 mil. smluv o stavebním spoření. Dalším důležitým produktem, jehož mohou klienti využít, je **financování bydlení** obsahující zejména **úvěr ze stavebního spoření**, překlenovací úvěr, hypotéční úvěr, spotřebitelský úvěr na bydlení atd. Hypotéční či spotřebitelský úvěr ČMSS pouze zprostředkovává od jiných finančních institucí (např. Hypotéční banka, a. s., Poštovní spořitelna, a. s.). V případě potřeby zajištění na stáří mohou lidé využít široké nabídky **penzijního připojištění**. V repertoáru ČMSS nalezneme také **životní a rizikové pojištění**. Pro financování osobní potřeby může klient využít klasický **spotřebitelský úvěr**. Jestliže mají klienti zájem o strádání svých osobních či rodinných financí, mohou využít nejrůznějších **spořicíh účtů** nebo **kont** a díky výhodnému úročení tak zhodnotit své finanční prostředky. V úvahu může připadat také investování do **podílových fondů**. [10]

Nabídka ČMSS je tedy velmi rozmanitá, ale pro potřeby této bakalářské práce budeme brát v potaz pouze úvěry, jejichž poskytnutí od určité výše je podmíněno nezbytným zajištěním.

Na českém trhu momentálně působí celkem **pět** stavebních spořitelen, kterými jsou:

- Českomoravská stavební spořitelna, a. s.;
- Stavební spořitelna České spořitelny, a. s.;
- Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s.;
- Raiffeisen stavební spořitelna, a. s.;
- Wüstenrot stavební spořitelna, a. s.

Všechny tyto stavební spořitelny jsou sdruženy v Asociaci českých stavebních spořitel. I přes silnou konkurenci si však ČMSS stále drží pevnou pozici na trhu a v rámci celkového objemu poskytovaných úvěrů za rok 2011, dosáhla nejvyššího tržního podílu za posledních 10 let (viz. Tab. 5. 1.). Svými výsledky ČMSS patří mezi nejvýkonnější stavební spořitelny v Evropě.

Tab. 5. 1. Celkový objem úvěrů a celkový počet smluv uzavřených stavebními spořitelnami za rok 2011

Stavební spořitelna	Úvěry objem (v mil. Kč)	Meziroční změna	Celkem smluv (v tis.)
ČMSS	27 019	-0,50%	1 920
SSČS	4 250	-25%	1 096
Modrá pyramida	7 785	-14%	718
Raiffeisen	6 532	-38%	756
Wüstenrot	2 470	-58%	455
CELKEM	48 056	-17,50%	4 945

Zdroj: www.hypoindex.cz (ČTK)

5.3 Základní zajištění společnosti

ČMSS vyžaduje kromě prokázání úvěruschopnosti žadatele také odpovídající zajištění. Jinými slovy, v rámci poskytování finančních prostředků (úvěrování), využívá ČMSS pro zajištění svých pohledávek nejrůznějších zajišťovacích institutů, aby si tak pojistila návratnost vynaložených financí.

Mezi základní zajištění ČMSS patří především:

- 1) zástavní právo k pohledávce;
- 2) bankovní záruka;
- 3) ručitel/é;
- 4) zástavní právo k nemovitosti. [16]

Ad. 1 Zástavní právo k pohledávce

Se zástavním právem k pohledávkám jsme se seznámili již dříve (4.14. Zástavní právo k pohledávkám). Ovšem pro konkrétní potřeby ČMSS se takovou pohledávkou rozumí především:

- a) **termínovaný vklad**, který je možno ještě před uplynutím doby splatnosti vypovědět (tzv. vypověditelný);
- b) **vkladní knížka**;
- c) **uspořená částka** na jiném účtu stavebního spoření u ČMSS resp. u jiné stavební spořitelny.

Jestliže klient nemůže ručit nemovitostí nebo nemá k dispozici žádného ručitele, ale naopak disponuje dostatečným obnosem na termínovaném vkladu, vkladní knížce či spořicí účet, pak může ČMSS využít těchto prostředků k zástavě. K samotné žádosti o úvěr musí klient doložit také kopii bankovního dokladu, jež potvrzuje existenci pohledávky, která se má stát předmětem zástavy a zároveň dostatek finančních prostředků. Dále je nutno přiložit rovněž doklady o identifikaci pohledávky a jejího majitele, číslo účtu nebo také např. smlouvu o zřízení pohledávky. [16]

Ad. 2 Bankovní záruka

Bankovní záruka je specifický případ ručení, kdy ručitelem je bankovní instituce. Banka se písemně zavazuje zaplatit ČMSS závazek místo dlužníka, pokud on sám není schopen řádně a včas danou částku uhradit. Písemné prohlášení banky se provádí v záruční listině, která musí obsahovat:

- a) označení věřitele;
- b) označení dlužníka;
- c) výši peněžní částky;
- d) podmínky, na základě kterých může ČMSS vyzvat banku k plnění;

e) označení zajišťovaného závazku.

ČMSS přijímá bankovní záruky i zástavu pohledávky pouze u těch peněžních institucí, u kterých vyhodnotila kreditní riziko jako velmi nízké. Mezi tyto peněžní ústavy patří např. Česká spořitelna, ČSOB, Komerční banka, GE Money Bank, Volksbank CZ, Raiffeisenbank, ČMSS, ostatní stavební spořitelny v ČR atd. [16]

Ad. 3 Ručitel/é

Při poskytování úvěrů od určité výše, požaduje ČMSS zajištění své pohledávky ručitelem, resp. více ručiteli. Na základě písemného ručitelského prohlášení se ručitel zaváže, že poskytne ČMSS plnění, pokud dlužník nesplní svůj závazek řádně a včas (splácení úvěru). Další podrobnosti a také požadavky, které musí osoba ručitele splňovat, aby vůbec mohla ČMSS poskytnout potřebné zajištění, si uvedeme výše (viz. 5.5 Zajištění bonitním ručitelem)

Ad. 4 Zástavní právo k nemovitosti

V rámci poskytování úvěrů vyžaduje ČMSS také zajištění prostřednictvím zástavního práva k nemovitosti, a to v případě, jestliže klient žádá o úvěr v takové výši, kdy nestačí zajistit úvěr ručitelem, resp. více ručiteli (viz Tab. 5. 2.). Ovšem jedná-li se o hypotéční úvěr, zástava nemovitosti se vyžaduje vždy, nezávisle na výši úvěru. Zástavnímu právu k nemovitosti se v rámci ČMSS budeme věnovat i později (viz. 5.6 Zajištění zástavou nemovitosti). [16]

Tab. 5. 2. Zajištění úvěru ze stavebního spoření (příp. překlenovacího úvěru)

Nezajištěná částka		
Riziková skupina	I. a II.	III.
Bez zajištění	500.000,-	100.000,-
1 ručitel	+ 200.000,-	+ 100.000,-
2 ručitelé	+ 200.000,-	+ 100.000,-

Zdroj: www.cmss.cz (vlastní zpracování)

Poznámka: Nezajištěná částka je výše požadovaného úvěru a je tvořena cílovou částkou, na kterou je stavební spoření uzavíráno, po odečtení již naspořené částky.

Z uvedené tabulky tedy vyplývá, že od částky **900 000 Kč** je již nutno zřídit zástavní právo k nemovitosti, a naopak do částky 900 000 Kč je možno kombinovat částku zajištěnou

ručitelem (ručiteli) s částkou bez zajištění. Požadované zajištění je rozděleno v rámci určitých rizikových skupin, jejichž princip si později vysvětlíme (viz. 5.5.2. Rizikové skupiny). Údaje v tabulce jsou uvedeny především pro úvěr ze stavebního spoření a s tím související překlenovací úvěr. V případě spotřebitelského úvěru se částka bez zajištění pohybuje do 600 000 Kč, a jak již bylo řečeno, hypoteční úvěr se zajišťuje vždy zástavní právem k nemovitosti bez ohledu na jeho výši.

5.4 Doplnkové zajištění

ČMSS při poskytování úvěru vyžaduje v některých případech kromě základního zajištění i tzv. doplňkové zajištění.

Jedná se především o:

- 1) životní pojištění a vinkulace pojistného plnění,
- 2) pojištění úvěru a vinkulace pojistného plnění.

Vinkulace je pojem, se kterým se můžeme v praxi často setkat. Vinkulací se rozumí jisté omezení nakládání s něčím (např. s pojistným plněním, životní pojistkou, vkladem na účtu atd.), a to na základě vymezení určité skutečnosti. ČMSS vyžaduje vinkulaci při poskytování úvěru nad 2 mil. Kč. [16]

Ad. 1 Životní pojištění a vinkulace pojistného plnění

V případě, že je dlužník starší 65 – 70 let, požaduje ČMSS jeho životní pojištění a zároveň se sjednává vinkulace pojistného plnění ve prospěch ČMSS. Dlužník tohoto věku musí dosáhnout v době splacení celého úvěru.

Ad. 2 Pojištění úvěru a vinkulace pojistného plnění

Pojištění úvěru je další varianta místo životního pojištění klienta. Rozdíl spočívá v tom, že se jedná o pojištění splacení úvěru v případě úmrtí dlužníka. Opět zde existuje důležitá podmínka, aby byl dlužník starší 65 – 70 let v okamžiku splacení celého úvěru. Vinkulace tohoto pojistného plnění se rovněž sjednává ve prospěch ČMSS, a to po celou dobu splacení úvěru. [16]

5.5 Zajištění bonitním ručitelem

Zajištění úvěru ručitelem patří v rámci ČMSS mezi základní způsoby zajištění. Jednou z důležitých podmínek pro získání úvěru u ČMSS, je prokázání bonity žadatele (resp.

účastníka). Spořitelna musí prověřit, zda bude klient v budoucnu schopen splácet svůj úvěr a s ním spojené úroky.

Jestliže klient žádá o poskytnutí úvěru v takové výši, kdy ČMSS již požaduje zajištění ručitelem (ručiteli), je nutné prověřit také bonitu samotného ručitele. Následně se ručitel ČMSS v písemném prohlášení ručitele zaváže, že uspokojí její pohledávku, neučiní-li tak dlužník. [16]

5.5.1 Posuzování bonity účastníka

Pro zjištění bonity účastníka je nutné prověřit, zda bude schopen ze svých trvale dosažitelných příjmů hradit:

- a) zajištění přiměřené obživy sobě i své rodiny;
- b) vytvoření rezervy v určité výši k financování dalších nutných potřeb členů domácnosti (např. škola, zdravotní péče, kultura, dovolená atd.);
- c) závazky vůči ČMSS (měsíční splátky úvěru - úroky z úvěru + případné dospořování);
- d) ostatní závazky (jiné úvěry nebo půjčky, leasing, výživné, další poplatky).

Bonita ručitele může, kromě měsíční výše úroků z úvěru, obsahovat i tzv. dospořování neboli měsíční sjednané vklady. Zajištění bonitním ručitelem lze využít i jako tzv. dozajištění v případě, že hodnota zastavené nemovitosti není dostačující.

V souvislosti s bonitou účastníka úvěrového případu je nutno zmínit důležitý ukazatel, tzv. *koefficient životního minima (KŽM)*. Aby se ručitel stal bonitním a mohl ručit za závazky dlužníka ČMSS, musí jeho koefficient životního minima dosahovat minimálně hodnoty 1, 00. [16]

Vzorec pro výpočet KŽM:

$KŽM = \frac{C \text{ (upravené měsíční příjmy)} - B \text{ (závazky vůči ČMSS + ostatní závazky)}}{A \text{ (propočtené životní minimum)}} = \text{min. } 1$

5.5.2 Rizikové skupiny

ČMSS dělí své klienty do tří rizikových skupin, a to podle výše rizika nesplacení poskytnutého úvěru. V rámci každého úvěrového případu dochází ke stanovení rizikové skupiny, která vyjadřuje danou míru rizika poskytnutí úvěru. Na základě výsledné rizikové

skupiny se určí také druh a podmínky požadovaného zajištění úvěru. ČMSS rozděluje klienty do rizikových skupin na základě výše *tzv. hodnotícího čísla*, jež vyjadřuje pořadí při přidělování cílové částky, a jehož hodnota musí být vždy 64. Cílová částka je hodnota, na kterou má klient uzavřenou smlouvu o stavebním spoření a zahrnuje uspořenou částku, státní podporu i úvěr.

Obecně více riziková jsou pro ČMSS ti klienti, kteří spoří teprve krátkou dobu, nebo ti, kteří spoří menší částky, než by podle smlouvy měli. Naopak méně riziková jsou klienti spořící dlouhodobě či s pozitivní úvěrovou historií.

Rizikové skupiny podle ČMSS jsou:

1. riziková skupina – nízké riziko
2. riziková skupina – střední riziko
3. riziková skupina – vyšší riziko

V Tab. 5. 2. jsme si uvedli určité hranice zajištění pro poskytování úvěru ze stavebního spoření či překlenovacího úvěru, které se týkají právě 1. a 2. rizikové skupiny. Pro 3. rizikovou skupinu jsou hranice zajištění pochopitelně přísnější, např. úvěr bez zajištění by byl poskytnut pouze do výše 100 000 Kč. [16]

5.6 Zajištění zástavou nemovitosti

Zajištění zástavním právem k nemovitosti se v ČMSS řadí rovněž mezi základní zajištění úvěru. Jak jsme si již uvedli dříve, zástavní právo k nemovitosti vzniká na základě vkladu do katastru nemovitostí, čemuž předchází uzavření písemné smlouvy o zřízení zástavního práva mezi ČMSS jako věřitelem, a vlastníkem dané nemovitosti. ČMSS požaduje zajištění zástavou nemovitosti při poskytnutí úvěru od výše **900 000 Kč** (viz. Tab. 5. 2.). Pokud klient nemá vhodného ručitele, může zastavit nemovitost i na menší částku než je 900 000 Kč. [16]

5.6.1 Vhodnost zástavy

ČMSS si samozřejmě stanoví v souladu se zákonem, která zástava (nemovitost) je pro ni vhodná či naopak nevhodná pro zajištění své pohledávky vůči klientovi.

Vhodná nemovitost k zajištění se musí nacházet na území ČR a nezbytnou podmínkou je její zápis v katastru nemovitostí. ČMSS sjednává zástavní právo ke všem objektům či pozemkům

tvořící jeden funkční celek, pokud je nemovitost tvořena více objekty či parcelami. Dále musí být nemovitost, ke které je zřízeno zástavní právo, volně obchodovatelná na trhu realit. ČMSS nebude akceptovat zajištění zástavou nemovitosti, na níž váznou určitá věcná práva či právní vztahy, které by značně zkomplikovaly její případnou realizaci. Rovněž nesmí být nemovitost postihnuta jistými negativními vlivy (např. ekologická zátěž).

Za **nemovitost nevhodnou** k zajištění ČMSS uvádí především školy, školky, nemocnice, hasičárny, atd. Nevhodnou zástavou jsou také starší objekty k bydlení, které se nachází v havarijním stavu nebo nejsou dlouhodobě obydleny. ČMSS jako zástavu neakceptuje rovněž dlouhodobě rozestavěné a nedokončené stavby, na jejichž dokončení není požadovaný úvěr čerpán. Podobný případ se týká budov a staveb zasažených živelnou pohromou, kdy daný úvěr není použit na jejich rekonstrukci.

ČMSS akceptuje zástavu nemovitosti, jejímž majitelem je:

- a) dlužník;
- b) zástavce (třetí osoba);
- c) nezletilá osoba, u níž je ovšem nutno doložit rozhodnutí opatrovnického soudu;
- d) prodávající dané nemovitosti. [16]

5.6.2 Požadované doklady

Při sjednávání zástavního práva k nemovitosti, vyžaduje ČMSS po dlužníkovi, aby doložil určité doklady.

1) Výpis z katastru nemovitostí nebo listy vlastnictví

ČMSS si na základě výpisu z katastru nemovitostí či vlastnického listu potvrzuje existenci zastavované nemovitosti a zároveň její vlastnický vztah.

2) Ocenění nemovitosti

Hodnota nemovitosti se stanoví buď na základě tržní (obvyklé) nebo administrativní (úřední, vyhláškové) ceny. Nemovitosti přijímané do zástavy ČMSS oceňují výhradně odhadci, kteří jsou zapsaní v seznamu odhadců ČMSS. Spořitelna tedy bere v úvahu pouze tržní odhad svých odhadců, až na určité výjimky, kdy jsou k provedení odhadu oprávněni např. soudní znalci či majitele živnostenského listu.

3) Fotografie zastavované nemovitosti

ČMSS rovněž požaduje přiložení aktuální fotografie zastavovaného objektu. V případě, že v důsledku investování do nemovitosti došlo k zásadním změnám včetně jejího zhodnocení, vyžaduje ČMSS nové fotografie, které danou změnu zachycují.

4) Pojistná smlouva k zastavované nemovitosti

ČMSS vyžaduje majetkové pojištění proti předvídatelným rizikům zastavované nemovitosti, která je určena k zajištění její pohledávky. Již v rámci doplňkového zajištění jsme si vysvětlili pojem „*vinkulace pojistného plnění*“, jenž se užívá i v souvislosti se zastavovanou nemovitostí. V případě vzniku pojistné události (např. způsobení škody na nemovitosti), je pojistné plnění vypláceno ve prospěch ČMSS. Spořitelna má plné právo vyžadovat po dlužníkovi (resp. zástavci) předložení dokladů, prokazujících existenci pojištění a zaplacení pojistného.

ČMSS **nevyžaduje vinkulaci** pojistného plnění, jestliže:

- bude zastavená nemovitost zajišťovat částku (úvěr) **menší než 2 000 000 Kč**.

ČMSS **vyžaduje vinkulaci** pojistného plnění v její prospěch, jestliže:

- bude zastavená nemovitost zajišťovat částku (úvěr) ve výši **2 000 000 Kč a víc;**
- se jedná o polyfunkční nemovitost, což znamená, že kromě bydlení či rekreace je určena také k provozování komerční činnosti.

Pracovník ČMSS pověřený provedením odhadu nemovitosti zároveň stanovuje výši pojistné částky. Spořitelna nepředepisuje pojištěnému konkrétní pojišťovnu, u níž musí nemovitost pojistit a stejně tak nestanovuje horní hranici pojistné částky.

Ovšem je důležité říci, že pokud dojde na nemovitosti zastavené ve prospěch ČMSS k pojistné události, bude vinkulované pojistné plnění vypláceno spořitelně pouze v situaci, kdy se jedná o částku **vyšší než 100 000 Kč**. V opačném případě, tzn., je-li vinkulované pojistné plnění **nižší než 100 000 Kč**, vyplatí pojišťovna částku přímo pojištěnému (klientovi).

5) Nabývací titul, nájemní smlouvy, projektová dokumentace staveb a další. [16]

5.7 Změna zajištění

Dlužník, jehož úvěr je zajištěný příslušným zajišťovacím institutem, může případně ČMSS požádat o změnu dosavadního zajištění, a to na základě písemné žádosti. V souvislosti se změnou zajištění poskytnutého úvěru, zároveň vzniká povinnost vyhotovit aktuální smluvní dokumenty k novému zajištění.

Změnou zajištění se rozumí výměna:

- nemovitosti/pohledávky za jinou nemovitost/pohledávku;
- nemovitosti/pohledávky za ručitele/pohledávku;
- ručitelů.

Při změně zajištění poskytnutého úvěru je ČMSS oprávněna zhodnotit kvalitu navrhovaného (nového) zajištění dlužníka. Spořitelna si samozřejmě může opět prověřit bonitu aktuálních účastníků úvěrového případu a eventuálně si vyžádá předložení nových potřebných dokladů. Má-li dojít ke změně zajištění nemovitostí, bude ČMSS požadovat její aktuální tržní ocenění provedené odhadcem ze seznamu odhadců ČMSS.

Jestliže se dlužník rozhodne pro změnu zajištění poskytnutého úvěru, bude mu ČMSS účtovat paušální částku ve výši 2 000 Kč, nezávisle na druhu zajištění. [16]

6 Závěr

Zajišťovací prostředky ručení a zástavní právo, jimiž jsem se ve své bakalářské práci zabývala, jsou dnes v obchodní praxi velmi často využívány, a to především v závazkových vztazích, při kterých dochází k poskytování finančních prostředků. Jedná se tedy o vztah věřitele a dlužníka, kdy si věřitel tzv. pojistí návratnost či splacení svých poskytnutých peněžních prostředků prostřednictvím zajišťovacích institutů, díky kterým dochází k možnosti doložit danou pohledávku a zároveň také k lepší vymahatelnosti v případě, že dlužník svůj závazek vůči věřiteli neuhradí. V dnešní době se při žádosti o úvěr nejčastěji setkáváme právě s podmínkou mít bonitního ručitele či zřízení zástavního práva, většinou k nemovitosti.

Ve druhé kapitole jsem se zaměřila především na pochopení celkového významu zajištění závazku a v souvislosti s tím, bylo nutno nejprve objasnit pojem obchodních závazkových vztahů. Uvedli jsme si absolutní, relativní i fakultativní obchodní závazkové vztahy, a také jakých subjektů se konkrétně týkají. Následně jsem vysvětlila samotný termín zajištění závazků a s tím související principy akcesority i subsidiarity, které je nutno si uvědomit včetně jejich fungování. Je důležité pochopit, že zajišťovací vztah má povahu tzv. vedlejšího (akcesorického) vztahu, tudíž bez hlavního závazkového vztahu nemůže existovat. Mezi nejdůležitější funkce, které jsem v rámci této kapitoly uvedla, patří především funkce zajišťovací a uhrazovací, jež tvoří základní podstatu zajištění závazků. V neposlední řadě jsem se zaměřila také na způsoby vzniku zajištění závazků, z čehož vyplynulo, že nejčastějším způsobem vzniku je zajišťovací smlouva, vyznačující se svou akcesorickou povahou. V závěru druhé kapitoly jsem se věnovala oblasti právní úpravy zajištění závazků, kde jsme se dozvěděli, kdy je nutno řídit se ustanoveními občanského či obchodního zákoníku, což v praxi často způsobuje velké nejasnosti. Důležitá je dobrá orientace ve zmíněných právních předpisech a také rozlišit, o jaký právní vztah se jedná.

Ručení, jakožto významnému zajišťovacímu prostředku, jsem se věnovala ve třetí kapitole mé práce. Ručitelský závazek vznikající mezi věřitelem a třetí osobou neboli osobou odlišnou od dlužníka, patří dnes mezi velmi využívané zajišťovací instituty při poskytování finančních prostředků. V rámci této kapitoly jsem se zaměřila hlavně na srovnání úpravy ručení v občanském a obchodním zákoníku, a to především z hlediska jeho vzniku, zániku, principu akcesority a subsidiarity. Zajímavý je také tzv. trojstranný právní vztah mezi věřitelem, ručitelem a dlužníkem, jejichž vzájemných právům a povinnostem jsem rovněž věnovala pozornost. Ovšem mezi ty nejzákladnější patří především právo věřitele požadovat po ručiteli

plnění, pokud dlužník svůj závazek neuhradil poté, co byl k tomu vyzván a naopak povinnost ručitele poskytnout věřiteli požadované plnění. Ke konci kapitoly jsem se zabývala tzv. zákonným ručením neboli ručením ze zákona, týkajícího se zejména obchodních společností či družstev. Rozebrala jsem tedy způsoby ručení společníků resp. statutárních orgánů v rámci jednotlivých obchodních společností, což je důležité například pro rozhodování o výběru vhodné formy podnikání, a to z hlediska rozsahu ručení za závazky společnosti. V závěru kapitoly jsem se zaměřila na ostatní zákonné ručení související s oblastí tichého společenství, obchodního zastupování, prodeje a nájmu podniku.

Druhým významným zajišťovacím institutem, kterým jsem se rozhodla zabývat ve čtvrté kapitole své práce, je zástavní právo. Hovoříme o velmi využívaném nástroji k zajištění pohledávek věřitele při poskytování finančních prostředků. Jedná se tedy o právo věřitele uspokojit svou pohledávku zpeněžením zástavy, pokud ji neuspokojí dlužník. V kapitole jsem se nejprve zaměřila na předmět zástavy, tedy co vše můžeme zastavit, abychom tak dostatečně zajistili svůj závazek vůči věřiteli. Následně jsem se věnovala subjektům zástavního práva spolu s jejich vzájemnými právy a povinnostmi. Stejně jako ručení, má i zástavní právo důležitou funkci zajišťovací i uhrazovací. Opět se zde setkáváme s principy akcesority a subsidiarity, které jsem tentokrát vysvětlila v souvislosti se zástavním právem. Samozřejmě jsem se zaměřila rovněž na způsoby vzniku i zániku zástavního práva, způsoby jeho realizace (veřejná dražba a soudní prodej) a nakonec také na nejčastější druhy zástavního práva, zejména zástavní právo k nemovitostem.

V rámci páté kapitoly jsem na samotný závěr mé práce zkoumala využití vybraných zajišťovacích institutů, tedy ručení a zástavního práva, v konkrétní obchodní společnosti, kterou je Českomoravská stavební spořitelna, a. s. Nejprve jsem představila společnost z hlediska její koncepce, produktů i konkurence a následně jsem zjišťovala, jaké je požadované základní a doplňkové zajištění ČMSS při poskytování úvěru ze stavebního spoření či překlenovacího úvěru. Spořitelna využívá ručení i zástavní právo jako součást základního zajištění, kdy v rámci zástavního práva je nejčastěji zřizováno zástavní právo k nemovitosti. Zkoumala jsem také částky resp. výše úvěru, od kterých je požadováno zajištění ručiteli, a naopak od jaké výše je již nutno zastavit nemovitost. Zástavní právo k nemovitostem považuji z pohledu dlužníka za rizikovější, a to samozřejmě z důvodu možnosti ztráty zastavené nemovitosti v případě nesplacení úvěru. Na druhou stranu při zajištění úvěru ručením, můžeme vždy požádat někoho z rodiny či přátel, a v případě nesolventnosti nám nehrozí majetková újma.

Seznam použité literatury

Monografie

- [1] BEJČEK, J., K. ELIÁŠ, P. RABAN a et al. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 194 s. ISBN 978-80-7400-337-0.
- [2] FALDYNA, F., J. HUŠEK, a T. POHL. *Zajištění a zánik obchodních závazků*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2007. 236 s. ISBN 978-80-7357-154-2.
- [3] GIESE, Ernst a et al. *Zajištění závazků v ČR*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 377 s. ISBN 80-7179-658-1.
- [4] PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. Praha: ASPI, 2009. 340 s. ISBN 978-80-7357-444-4.
- [5] ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Přehled judikatury ve věcech zajištění závazků*. Praha: ASPI, 2007. 236 s. ISBN 978-80-7357-245-7.

Právní předpisy

- [6] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [7] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [8] Nový občanský zákoník – zákon č. 89/2012 Sb., účinný od 1. 1. 2014

Internetové stránky

- [9] Českomoravská stavební spořitelna, a. s. O společnosti. *Cmss.cz* [online]. © 2011 [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <http://www.cmss.cz/info/o-spolecnosti/zakladni-udaje.html>
- [10] Českomoravská stavební spořitelna, a. s. Produkty. *Cmss.cz* [online]. © 2011 [cit. 2012-03-04]. Dostupné z: <http://www.cmss.cz/produkty/uvod.html>
- [11] DOLEČEK, Marek. Zajištění závazků. In: *Businessinfo.cz* [online]. 2009-06-16 [cit. 2012-01-15]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/zajisteni-zavazku-opu/1000818/49270/>
- [12] EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo. Zajištění závazků. *Epravo.cz* [online]. © 1999 – 2012 [cit. 2012-01-13]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zajisteni-zavazku-14780.html>

[13] FOJTÍK, Luboš. Jak vykonat zástavní právo. © *eLAW.cz* [online]. 2010-02-11 [cit. 2012-04-17]. ISSN 1804-0551. Dostupné z: <http://www.elaw.cz/cs/obcanske-pravo/177-jak-vykonat-zastavni-pravo.html>

[14] NĚMEC, Robert. Zajištění závazků podle nového občanského zákoníku. *IHNED.CZ* [online]. 2011-06-23, 2011-06-20 [cit. 2012-02-10]. ISSN 1213 - 7693. Dostupné z: <http://pravniradce.ihned.cz/c1-52130100-zajisteni-zavazku-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku>

[15] WIKIPEDIE. Občanský zákoník (Česko, 2012). *Wikipedia.org* [online]. 2002 – 2012 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Nový_občanský_zákoník#V.C4.9Bcn.C3.A1_pr.C3.A1va

Ostatní zdroje

[16] ČESKOMORAVSKÁ STAVEBNÍ SPOŘITELNA, a. s. *Instruktažní sešit ČMSS, a. s.: Úvěry a meziúvěry*. Praha, 2010.

Seznam zkratk

a. s.	akciová společnost
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
BSH	Bausparkasse Schwäbisch Hall AG
CenP	zákon o cenných papírech
ČMSS	Českomoravská stavební spořitelna
ČR	Česká republika
ČSOB	Československá obchodní banka
KŽM	koeficient životního minima
mld., mil.	miliarda, milión
např.	například
ObčZ	občanský zákoník
ObchZ	obchodní zákoník
odst.	odstavec
OSŘ	občanský soudní řád
příp.	případně
resp.	respektive
Sb.	sbírky
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
sp. zn.	spisová značka
str.	strana
Tab.	tabulka

tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaný/á
VeřDZ	zákon o veřejných dražbách
vyd.	vydání
v. o. s.	veřejná obchodní společnost

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

.....

Renáta Lukešová